

2013 01 | INFORMATIE PROFESSIONAL

vakblad voor informatiewerkers

01

Balans opmaken

**Digitaliseren
met Beleid**

02

Discussie

**Nieuwe
invulling
informatievak**

03

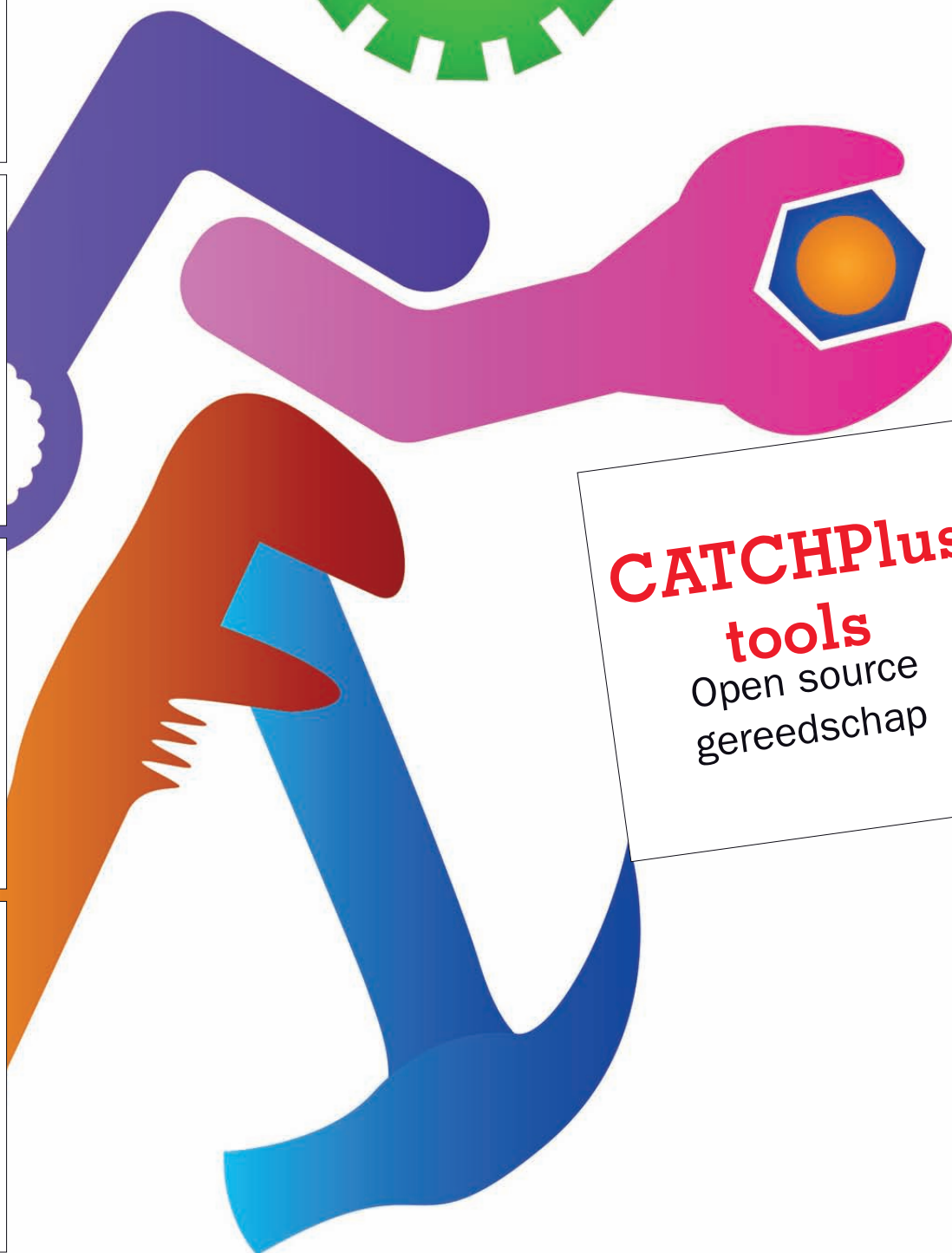
Rommelig bureau?

**Personal
Information
Management**

04

De jonge onderzoeker

**Selectie van
archiefstukken**

CATCHPlus
tools
Open source
gereedschap

COLOFON

ISSN: 1385-5328

InformatieProfessional is een uitgave (17de jaargang) van Otto Cramwinckel Uitgever, Herengracht 416, 1017 BZ Amsterdam. www.informatieprofessional.nl

redactieadres

InformatieProfessional, Herengracht 416, 1017 BZ Amsterdam, tel. 020-4276583, fax 020-6383817, e-mail redactie@informatieprofessional.nl.

redactie

Jos van Dijk, Alice Doek, Alice de Jong, Marie-José Klaver (nieuwsredacteur), Carin Klompen, Marieke Kramer, Pepijn Lemmens, Leen Liefsoens, Jenny Mateboer, Paul Nieuwenhuysen, Ronald de Nijs (eindredacteur), Eric Sieverts en Ans ter Woerds.

vormgeving

Eric van den Berg, egfvdberg@upcmail.nl, Tom van Staveren, graphicisland@upcmail.nl.

medewerkers aan dit nummer

Patricia Alkhoven, Josje Calff, Jos Damen, Irene Haslinger, Frank Huysmans, Saskia Leefsma, Monika Lechner, Klaas Jan Mollema, Gerhard Jan Nauta, Marco de Niet, Raymond Snijders, Henk Vanstappen, Erna Winters en Ruud Yap.

redactieadviesraad

Drs. P. Evers, drs. C. Groeneveld (voorzitter), prof. dr. J.S. Mackenzie Owen.

abonnementen

Otto Cramwinckel Uitgever, Herengracht 416, 1017 BZ Amsterdam, tel. 020-6276609, fax 020-6383817. InformatieProfessional verschijnt 9x per jaar, niet in januari, juli en augustus. Abonnementprijs € 90,-. Instellingen met meer dan één abonnement op hetzelfde adres betalen voor het tweede en volgende abonnement € 60,-. Nieuwe abonnementen: abonnementen worden per jaargang afgesloten. Het abonnement wordt jaarlijks in het eerste kwartaal gefactureerd. Beëindiging abonnement: Abonnementen kunnen uiterlijk 1 december van het lopende abonnementsjaar worden opgezegd. Bij niet-tijdige opzegging wordt het abonnement automatisch voor een jaar verlengd. Studentenabonnement € 50,- (met als maximale duur vier jaar), losse nummers € 12,50. Leden van de NVB komen in aanmerking voor een gereduceerd abonnementsstarief. Meer informatie biedt het NVB-secretariaat, Maria-plaats 3, 3511 LH Utrecht, tel. 030-2330050, e-mail info@nvbonline.nl.

advertentieverkoop

Voor informatie over adverteren in blad of op de site: Otto Cramwinckel Uitgever, tel. 020-6276609, fax 020-6383817.

Het verlenen van toestemming tot publicatie in dit tijdschrift strekt zich tevens uit tot het in enigerlei vorm elektronisch beschikbaar stellen.

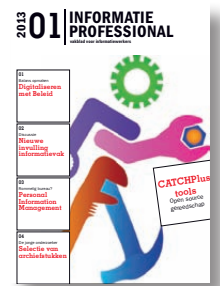

ADVERTENTIE-INDEX

Adlib 27
Ingressus 34
Reekx 7, 28

2013 01

- 04 **Nieuws**
- 13 **Column** Eric Sieverts
- 30 **Lifelhacking** Remember The Milk en Google Agenda
- 32 **Boeken** Van knekelhuis tot kloppend hart
en Magna Commoditas: Leiden University's Great Asset
- 34 **Recht op informatie**
- 35 **Agenda**
- 36 **Professional in het nieuws** Arjan de Jongh
- 37 **Een ander vak** Gerrit Kouwenhoven
- 37 **Carrière**
- 38 **Column** Frank Huysmans

14 **Patricia Alkhoven** Nieuwe gereedschappen voor informatieprofessionals

Draaide CATCH (Continuous Access To Cultural Heritage) om onderzoeksprojecten, in het vervolg erop, CATCHPlus, ging het om werkende producten voor erfgoedinstellingen. Het resultaat: een reeks nieuwe gereedschappen voor informatieprofessionals, open source beschikbaar.

18 **Monika Lechner, Gerhard Jan Nauta en Marco de Niet**

Zeven jaar Digitaliseren met Beleid (2006-2012)

De subsidieregeling Digitaliseren met Beleid van OCW had als doel het digitaliseringproces duurzaam in te bedden in culturele erfgoedinstellingen. In 2012 liepen de laatste projecten uit deze regeling af. Een goed moment om de balans op te maken.

22 Discussie: nieuwe invulling van het informatievak

Edwin Mijsbergen pleitte in InformatieProfessional 12/2012 voor meer vrijheid voor informatiewerkers om andere wegen te ontdekken en zo het informatievak een nieuwe invulling te geven. De redactie verzamelde een viertal lezersreacties.

REDACTIONEEL

Gespot

Het lijkt wel een themanummer, deze eerste InformatieProfessional van 2013. Vol innovatie, nieuwe tools, professionalisering van digitalisering en actieve kennisdeling. Maar nee hoor, er is veel meer te vinden in dit nummer! Wel werken we graag mee aan de bekendmaking van de resultaten van belangrijke projecten en subsidieregelingen. CATCHPlus, waarvan de deelproducten van die vrolijke namen hebben, heeft veel opensourceproducten voor erfgoedinstellingen opgeleverd. En Digitaliseren met beleid heeft na zeven jaar geleid tot 57 innovatieve projecten en vele beschikbare tools. We zijn als redactie altijd blij met reacties. Het artikel van Edwin Mijsbergen in 12/2012 heeft die opgeleverd. En misschien komt u eindelijk uw 'rommelig-bureau-syndroom' te boven door te leren over Personal Information Management (PIM). InformatieProfessional is zelf ook vernieuwd. Met een nieuwe auteur voor de rubriek Recht op informatie: Raymond Snijders. Met een nieuwe rubriek: Europese Perspectieven door Irene Haslinger. En met Lifehacking, een vervolg op de app-rubriek, door onze redacteuren Liefsoens en Doek. Tot slot een lijstje. De leukste afkorting in dit nummer: CHORALPlus. De leukste nieuwe functie: Erfgoedmake-laar. En het leukste nieuws: 'gespot in de UB'. Vroeger moest je een advertentie zetten in een dagblad, nu zoek je iemand die je leuk vindt gewoon via de bibliotheek op Facebook.

Marieke Kramer

redactie@informatieprofessional.nl

24 Leen Liefsoens Oplossing voor het 'rommelig-bureau-syndroom'

Tegenwoordig surfen we gemakkelijk mee op de omvangrijke informatiestromen. Vaardigheden om het persoonlijke deel ervan te managen, het zogenaamde Personal Information Management (PIM), zijn daarmee essentieel geworden. Leen Liefsoens belicht deze vaardigheden.

29 Ruud Yap Denken over digitale selectie en waardering van archiefstukken

Ruud Yap onderzocht voor zijn UvA-opleiding Archiefwetenschap welke veranderingen digitalisering teweeg heeft gebracht in het denken over de waardering en selectie van archiefstukken. De resultaten belicht hij in een aflevering van 'De jonge onderzoeker'.

Het volgende nummer van InformatieProfessional verschijnt 28 februari. Bijdragen voor dat nummer zijn welkom tot 12 februari.

Assemblée Nationale

Liefhebbers van Parijs, staatsleer en bibliotheken kunnen hun hart ophalen. Het achttiende-eeuwse Palais Bourbon in de lichtstad organiseert namelijk rondleidingen. Het paleis huisvest de Assemblée Nationale, de Franse Tweede Kamer. Onderdeel van de toer is de majestueuze bibliotheek. www.assemblee-nationale.fr/infos/visiter.asp

SEPTUOR
S. J. B. T. O. P. S.
LES P. M. S.

CH. M. S.
V. O. S.

CH. M. S.
V. O. S.

BIBLIOTHÈQUE NATIONALE

Foto: Assemblée Nationale

Raad voor Cultuur: 'Wees terughoudend met digitale vervanging'

De cultuurhistorische en de intrinsieke waarde van papieren originelen zijn onvervangbaar.

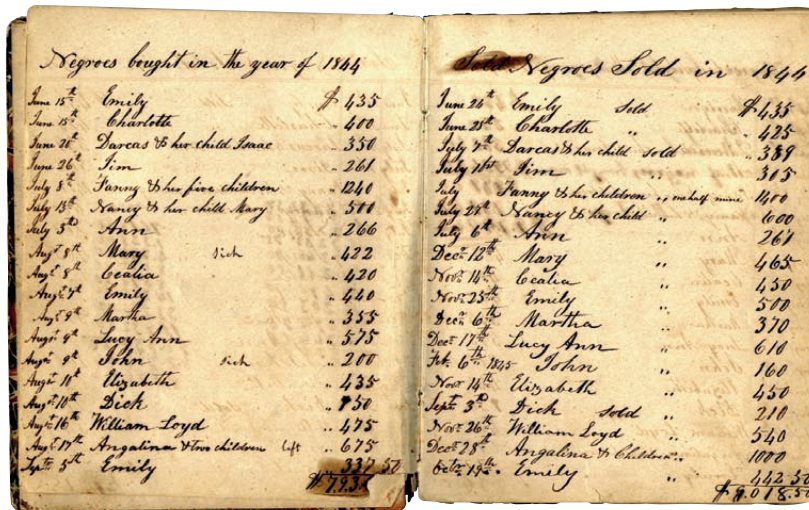

Foto: Wofford College

nologie van scanning nog jong is en vernietiging voor eeuwig. Dat geldt ook voor de praktijk van digitaal bewaren: blijft het digitale document door de eeuwen heen toegankelijk zoals nu de middeleeuwse oorkonden? Bovendien is het de vraag of in de toekomst de huidige digitale technologie niet vervangen wordt door een compleet nieuwe, nu nog onbekende; zoals ook de digitale technologie de analoge is opgevolgd,' schrijft de raad aan de minister.

Als archiefstukken gedigitaliseerd zijn, moeten de papieren originelen niet worden vernietigd. Dat schrijft de Raad voor Cultuur in een ongevraagd advies aan minister Bussemaker van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Volgens de Raad voor Cultuur is 'terughoudendheid op zijn plaats' bij de beslissing of een origineel na digitalisering vernietigd moet worden. De raad wil dat erfgoedinstellingen rekening houden met de cultuurhistorische en intrinsieke waar-

Negentiende-eeuws grootboek met overzicht van namen en prijzen van verkochte slaven de van originele documenten. Ook bij digitalisering ligt veroudering op de loer, waarschuwt de raad. 'We doen er goed aan ons te realiseren dat de tech-

Als de huidige technologieën worden opgevolgd door betere, kan er behoefte ontstaan aan opnieuw digitaliseren. Dat kan een probleem zijn als er geen originelen meer voorhanden zijn. Advies Raad voor Cultuur: bit.ly/ZSIob5

Foto: Jennifer LaGarde

Verdwijnt de ereader?

Ebooks worden steeds meer op tablets gelezen en tablets worden steeds goedkoper.

De ereader was de afgelopen zes jaar zeer populair. Maar door de introductie van goedkope tablets daalt de vraag naar ereaders zoals de Kindle van Amazon en de Nook van Barnes & Noble snel. Dat blijkt uit cijfers van marktonderzoeksbureau IDC. In 2012 werden 19,9 miljoen ereaders verkocht. Dat is een daling van 28 procent ten opzichte van 2011. Daarnaast neemt de verkoop van tablets snel toe. Vorig jaar zijn naar schatting 122 miljoen tablets wereldwijd verkocht.

Tablets zijn multifunctioneler dan ereaders. Ze zijn geschikt voor e-mail, surfen, fotobewerking, navigeren, muziek en lezen. Daarnaast hebben tablets een kleurenscherm. Volgens de Wall Street Journal zijn ereadergebruikers over het algemeen zo tevreden over hun apparaat dat ze niet snel een nieuwe kopen. Ook dat vormt een probleem voor fabrikanten. Laptops, gsm's en tablets worden sneller vervangen door een nieuw model dan elektronische leesapparaten.

NIOD gaat geld vragen voor dienstverlening

Onderzoek in opdracht kost 50 euro per uur.

Het NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies vraagt sinds 1 januari geld voor onderzoek. Tot nu was de schriftelijke dienstverlening van het NIOD voor particulieren gratis.

Het NIOD zal eerst de tarieven voorleggen aan mensen die vragen stellen waarvoor on-

derzoek vereist is. Het is ook mogelijk om onderzoek in opdracht te laten doen. Dat kost vijftig euro per uur.

De afhandeling van vragen van algemene aard over de dienstverlening, werkzaamheden en activiteiten van het instituut blijft gratis. Ook aan het gebruik van de studiezaal voor

Bibliotheek van het NIOD

Foto: Mark Ponte

mensen die zelf onderzoek willen doen zijn geen kosten verbonden. Bezoekers worden ook kosteloos door een studie-

zaalmedewerker geholpen bij het zoeken naar materiaal en het bepalen van een zoekstrategie. <

Amerikaanse OB's zien gat in de markt omdat boekwinkels sluiten

Tientallen exemplaren van *Vijftig tinten grijs* om de 'klant' te bedienen.

In de Verenigde Staten sluiten steeds meer boekwinkels. Daardoor neemt de belangstelling voor de bibliotheek toe bij lezers. Bibliotheken spelen op hun beurt in op de behoeften van consumenten en schromen er in sommige gevallen niet

voor om tientallen exemplaren van *Vijftig tinten grijs* te kopen om aan de vraag te voldoen. Volgens de New York Times worden steeds meer openbare bibliotheken ingericht als boekwinkels, met etalages en tafels met nieuwe aanwinsten.<

Foto: See-ming Lee

advertentie

Ondersteuning nodig bij het veranderen, optimaliseren of digitaliseren van uw informatievoorziening?

**ADVIES
PROJECTMANAGEMENT**

Reekx
www.reekx.nl

CILIP presenteert 'traditioneel' informatievak

De Britse equivalent van de Koninklijke Nederlandse Vereniging van Informatieprofessionals (KNVI, voorheen NVB), het Chartered Institute of Library and Information Professionals CILIP, heeft in november 2012 haar Professional Knowledge and Skills Base (PKSB) gepresenteerd. De PKSB geeft een overzicht van alle expertisegebieden, kennis, vaardigheden en competenties die relevant zijn voor het bibliotheek-, informatie- en kennisvak. Het overzicht biedt weinig nieuws, constateert Josje Calff.

Door: Josje Calff

De PKSB komt in de plaats van het Body of Professional Knowledge (BPK), waarin CILIP eerder de voor het vakgebied benodigde kennis beschreef.* CILIP-leden kunnen inloggen op de PKSB en het gebruiken als instrument om de eigen kennis en vaardigheden te evalueren en eigen ontwikkelingsplannen vorm te geven. Voor werkgevers kan de PKSB dienen als maat-

staf voor gewenste kwaliteiten van werknemers in bepaalde functies. Ook CILIP's eigen Framework of Qualifications zal gerelateerd worden aan de nieuwe PKSB. Het model is in veel opzichten ook in de Nederlandse context goed bruikbaar. De essentie van de PKSB bestaat uit een set van acht, voor het vak meest onderscheidend geachte professionele expertisegebieden, en daarnaast vier categorieën van generieke vaar-

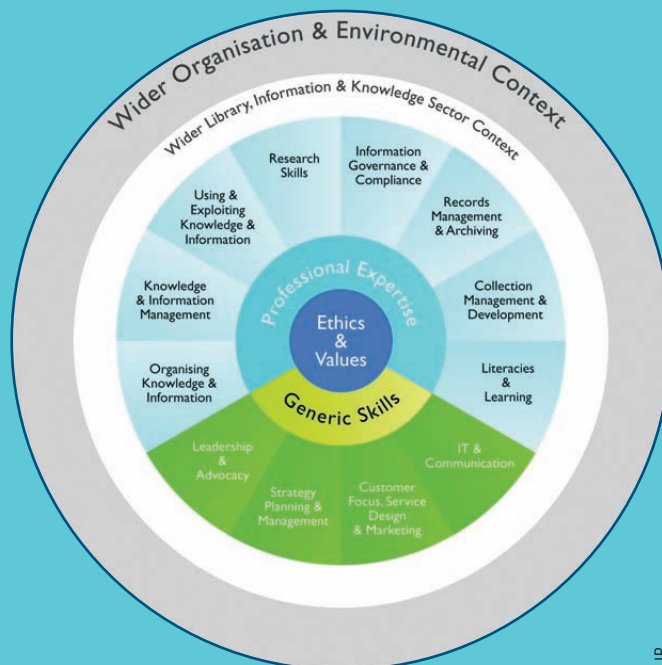
digheden. Binnen elk van deze twaalf terreinen worden zes à tien kennisgebieden nader gespecificeerd (zie kader). In het cirkelvormige model van de PKSB staan ethiek en waarden, de morele basis voor iedereen die in het informatievak werkzaam is, in de kern. In de Angelsaksische landen wordt hier in vergelijking met Nederland relatief veel nadruk op gelegd. Professionele expertise en ge-

nerieke vaardigheden zijn ingebed in de bredere context van de bibliotheek-, informatie- en kennissector en de maatschappelijke en organisatorische omgeving.

De PKSB biedt een degelijk overzicht van het vakgebied en dat, gegoten in een helder model en een goed vormgegeven plaatje, is een verdienste. Toch valt op hoe weinig nieuws er in feite onder de zon is: alle 'traditionele' bibliotheekvakken komen keurig aan bod. Nieuw, maar voorspelbaar is de systematische aandacht voor data, naast informatie en kennis, en het grote belang van kennis van de digitale omgeving en van digitale vaardigheden. Een ontwikkeling die nog niet systematisch aandacht krijgt, is de steeds nauwere verwe-

Expertisegebieden

- 1 Organiseren en structureren van kennis en informatie (o.a. kennis van bronnen, classificatieschema's, taxonomieën, ontologieën, onderwerpsontsluiting, metadata, thesauri, informatie-architectuur, database-ontwerp)
- 2 Kennis- en informatiemanagement (o.a. kennis-, informatie- en data-management en verschillen en overeenkomsten daartussen, kennisoverdracht en kennisdelen)
- 3 Toepassen en gebruiken van kennis en informatie (o.a. informatiedienstverlening, retrieval, zoekgedrag, data-analyse, informatieanalyse en samenvatten)
- 4 Onderzoeksvaardigheden (o.a. begrip van de stadia van onderzoek, statistiek, ethische aspecten van onderzoek en kennis van publicatiemogelijkheden)
- 5 Governance en compliance (o.a. informatierecht, auteursrecht, intellectueel eigendom en licenties)
- 6 Recordsmanagement en archivering (o.a. opbergen en terugvinden van documenten, toegankelijkheid, digitaliseren, beheren, conserveren en archiveren)
- 7 Collectiemanagement en collectieontwikkeling (o.a. selectie en deselectie, acquisitie, collectie-evaluatie en promotie van collecties)
- 8 Ondersteuning en educatie (o.a. informatievaardigheid, leesbevordering, digitale vaardigheid, didactische vaardigheid, gebruikersondersteuning en virtual learning environments)

© CILIP

Professional Knowledge and Skills Base

EUROPESE PERSPECTIEVEN

Horizon 2020

Door: Irene Haslinger

Horizon 2020 is de naam van het nieuwe kaderprogramma van de EU voor onderzoek & innovatie. Het programma loopt van 2014-2020 en heeft een totaalbudget van 80 miljard euro. Een groot verschil met voorgaande kaderprogramma's is de directe koppeling van onderzoek en innovatie aan de markt. Nieuwe financieringsvormen zijn gericht op het intensiveren van de samenwerking tussen onderzoekers en het bedrijfsleven. De gedachte is dat investeringen op basis van Europees onderzoeksgeld zo deels terugvloeien naar het Europese bedrijfsleven. Het programma is opgebouwd rond drie prioriteiten,

waarbij de focus ligt op de grote maatschappelijke uitdagingen waar Europa zich voor gesteld ziet. Voorbeelden zijn vergrijzing, schone energie, transport en voedselveiligheid. Maar dit neemt niet weg dat er ook ruimte is voor fundamenteel onderzoek. Voor informatieprofessionals, in de brede zin van het woord, biedt Horizon 2020 diverse aanknopingspunten.

Binnen prioriteit 1, excellente basiskennis, is het onderdeel *onderzoeksinfrastructuur* benoemd. Dit omvat ook e-infrastructuren en is gericht op het bieden van toegang tot 'faciliteiten van wereldklasse'. Prioriteit 2, industrieel leiderschap, bevat ict-onderzoeksterreinen als *content technologies and*

information management en *future internet*. Tot slot heeft prioriteit 3, maatschappelijke uitdagingen, het thema *reflective societies – cultural heritage and European identity*. Hier wordt gesproken over het digitaliseren, tonen en interpreteren van het Europese cultureel erfgoed met behulp van nieuwe technologieën.

De definitieve tekst van Horizon 2020 is nog niet helemaal vastgesteld. Op dit moment wordt er gewerkt aan de invulling van de werkprogramma's. Eind 2013 gaan de eerste 'calls for proposals' open. Wees erbij! <

Irene Haslinger is senior beleidsadviseur en programmamanager Europese projecten bij de Koninklijke Bibliotheek.

venheid van het bibliotheek- en informatievak met wetenschappelijk onderzoek en onderwijs in onze geglobaliseerde, digitale netwerkmaatschappij. Op sommige plaatsen zie je hier in de PKBS wel iets van terug (denk aan de virtual research environments, ondergebracht in de categorie 'Ondersteuning en educatie'), maar dat ons vak bijvoorbeeld een steeds centrale plaats inneemt in het wetenschapsbedrijf, in e-science en e-humanities, is nog niet ten volle in de PKBS verwerkt. <

* Zie over het BPK: Josje Calff, 'Hét vak en dé opleiding'. In: *InformatieProfessional* 2009/2, pp. 17-21.

Josje Calff is adjunct-directeur van de Universitaire Bibliotheken Leiden.

Generieke vaardigheden

- 1 Leiderschap en belangenbehartiging (o.a. overtuigen, inspireren, visie en strategie, netwerk en relatiebeheer)
- 2 Strategische planning en management (o.a. businessplanning, financieel management, contractmanagement, peoplemanagement, projectmanagement en verandermanagement)
- 3 Gebruikersgerichtheid, dienstverlening en marketing (o.a. gebruikerscontacten, marketing van diensten, dienstenontwikkeling en kwaliteitsmanagement)
- 4 Informatie- en communicatietechnologie (o.a. algemene ict-kennis, kennis van bibliotheeksystemen, sociale media, communicatie, netwerkvaardigheden, media en PR, talenkennis en open source) <

Facebook lanceert sociale zoekmachine

Netwerksite Facebook heeft een geavanceerde zoekmachine voor leden geïntroduceerd. Via Graph Search, zoals de nieuwe zoekmachine heet, kunnen leden zoeken naar informatie die hun vrienden hebben gepubliceerd, zoals namen van restaurants waar ze hebben gegeten en die ze goed vonden. Graph Search is een combinatie van de zoektechnologie en de index van Bing en de informatie van Facebook-gebruikers zelf. Die combinatie maakt dat

gebruikers via de zoekfunctie van Facebook meer kunnen vinden dan via Google. Google, de marktleider op zoekgebied,

beschikt immers niet over de informatie van Facebook. <
www.facebook.com/about/graphsearch

>> **Apple werkt aan iPhone-horloge**

Volgens de technologiewebsite The Next Web brengt Apple binnenkort een iPhone-horloge op de markt. Apple zou samen met Intel werken aan een horloge met een groot beeldscherm dat via bluetooth gegevens van de iPhone, iPad en iPod kan lezen en weergeven. Het horloge kan dienen als onder meer mp3-speler en GPS-computer voor sporters. Volgens The Next Web zal een Apple-horloge een populair product worden. Apple heeft veel 'fans' die alle nieuwe producten van het bedrijf willen hebben. <

Een iWatch

>> **Google kan hoge boete van EU krijgen**

In de Verenigde Staten heeft Google de antimededingingszaken geschikt met de Federal Trade Commission. De Europese Commissie is nog steeds niet tevreden over de manier waarop de zoekleider met zijn concurrenten omgaat. De EC is al jaren bezig met een anti-trustonderzoek tegen Google. Volgens de EC bevoordeelt Google eigen producten en diensten, zoals Google Maps, bij het tonen van zoekresultaten. Andere bedrijven zouden daardoor benadeeld worden omdat hun sites een lagere positie krijgen in de resultatenlijst. De EC wil dat Google zijn zoekresultaten anders gaat presenteren. Als het Amerikaanse bedrijf niet meewerkt, kan het een boete van maximaal 4 miljard euro krijgen. <

Google Maps in Rotterdam

Foto: Appie Verschoor

Foto: Ben Spreng

Abel Tasman National Park in Nieuw-Zeeland

Wikipedia introduceert reisgidsen

Onder de naam Wikivoyage heeft Wikipedia een gratis reisgidsensite gelanceerd. De site is beschikbaar in negen talen waaronder Engels en Nederlands. Wikivoyage bevat ongeveer 50.000 artikelen over reisbestemmingen. Net als bij de online encyclopedie mogen lezers de site redigeren en aanvullen. en.wikivoyage.org/wiki/Main_Page <

Selectiebeleid overheidsarchieven aangepast

Op 1 januari is een gewijzigd Archiefbesluit van kracht geworden.

De adviserende rol van de Raad voor Cultuur bij de selectie van archieven is geschrapt. In de nieuwe situatie zijn de leden van het 'strategisch informatie-overleg' (SIO) verantwoordelijk voor een zorgvuldige belangenafweging. Aan dat overleg

neemt ook een externe deskundige deel namens de recht- en bewijszoekende burgers. Het nieuwe Archiefbesluit moet tegemoet komen aan alle veranderingen in de overheidsarchivering die samenhangen met de digitalisering. De se-

lectie moet aansluiten bij de nieuwe informatiehuishouding. Selectiebeslissingen dienen op het juiste niveau en vroegtijdig in het proces van creatie, gebruik en beheer van informatie genomen te worden. In het gewijzigde Archiefbesluit is ook de vernieuwing van het toezicht volgens de Wet Revitalisering Generiek Toezicht verwerkt. De details van alle nieuwe regelingen zijn te vinden bij het Nationaal Archief. www.nationaalarchief.nl/onderwerpen/wetten-regelgeving/archiefbesluit <

Zoeken is nooit meer zoals het was

Profiteer van 50 jaar zoekervaring die VOGIN en InformatieProfessional samen hebben opgebouwd.

De VOGIN-cursus leert je al 34 jaar hoe je beter informatie kunt zoeken en vinden.

InformatieProfessional informeert je al 16 jaar over de ontwikkelingen rond zoeken op internet.

VOGIN en InformatieProfessional bieden in één dag een programma vol met de nieuwste informatie en inzichten, want informatie zoeken is elke dag weer anders.

- Een update en hernieuwde kennismaking voor oud-cursisten van de VOGIN-cursus.
- Een verdieping en update voor de lezers van InformatieProfessional.
- Een vervolg op de succesvolle IP-lezingen van voorgaande jaren.

In de ochtend

- keuze uit een aantal gespecialiseerde workshops
- door internationaal erkend zoekexpert Phil Bradley
  - door topdocenten van VOGIN, hogescholen en GO opleidingen, onder de vlag van 'VOGIN Academie'

In de middag

- lezingen over de nieuwste ontwikkelingen. Keynote spreker: Phil Bradley - The changing landscape of web search
Verder onder andere:
- Henk van Ess - LET'S GET PERSONAL met Facebook Graph Search en Google Now
  - Antal van den Bosch over taaltechnologie en zoeken
  - Joost Janssen over enterprise search

- Na afloop borrelen, netwerken en napraten met de sprekers en docenten
- Volledig programma en aanmelding: vugin-ip-lezing.net
- Plaats: Brakke Grond, Amsterdam

KORTING
VOOR
IP-ABONNEES

Workshops: 10.00 – 13.00 uur

Phil Bradley	Advanced search techniques and alternative search engines
Henk van Ess	Wat is waar of niet waar in Sociale Media?
Arno Reuser	... en wat gebeurt er nu echt? Veilig(er) zoeken
Marina Noordegraaf	Onderzoeksdata in beeld [VOGIN Academie]
Wouter Gerritsma	Impact: onderzoekskwaliteit [VOGIN Academie]
Jeroen Bosman	Zoeken naar beeld en geluid [VOGIN Academie]
Boyd Hendriks	Competitive intelligence [VOGIN Academie]
Eric Sieverts	Semantisch zoeken [VOGIN Academie]

Kosten voor deelname:

Ochtend workshop naar keuze

voor oud-VOGIN-cursisten,
IP-abonnees en NVB-leden: € 100
overigen: € 150
(inclusief koffie en lunch)

Middagprogramma

voor oud-VOGIN-cursisten,
IP-abonnees en NVB-leden: € 100
overigen: € 150
(inclusief koffie/thee en drankje na afloop)

>> **Studenten krijgen ebooks met ingebouwde docent**

Onderwijsuitgever McGraw-Hill Education brengt een nieuw soort ebooks voor studenten op de markt. Volgens de uitgever zijn de huidige ebooks 'te lineair'. Studenten zouden meer kriskras door een boek willen gaan dan van begin naar eind. De 'smartbooks' van McGraw-Hill moeten dat mogelijk maken. Ze kennen ook een soort ingebouwde docent die testen af kan nemen en studenten kan wijzen op thema's die ze nog niet zo goed beheersen. <

>> **Amerikaanse kinderen lezen meer ebooks**

Onder jonge Amerikaanse lezers stijgt de populariteit van het digitale boek snel. Vorig jaar had 46 procent van de Amerikaanse kinderen wel eens een ebook gelezen. In 2010 was dat nog maar 25 procent. Dat blijkt uit een tweejaarlijks onderzoek van uitgever en distributeur Scholastic. 21 procent van de deelnemers aan het onderzoek, duizend kinderen en tieners van 6 tot 17 jaar, heeft wel eens een ebook op een ereader gelezen. In 2010 was dat zeven procent. De overige ebooks worden gelezen op laptops, pc's, mobiele telefoons en tablets.<

>> **Google wordt ook dokter**

35 procent van de Amerikanen heeft wel eens gezocht naar symptomen van een ziekte. Informatie die op internet wordt gevonden, speelt volgens onderzoek van Pew Internet een steeds belangrijker rol in het contact tussen patiënt, artsen en verpleegkundigen. Van de Amerikanen die gezondheidsinformatie op het web opzoeken, zegt 59 procent op zoek te zijn naar een specifieke diagnose. <

Foto: NHS

Gezien in de UB en gezocht op Facebook

Studenten zoeken op Facebook naar aantrekkelijke jongens en meisjes die ze in de universiteitsbibliotheek hebben 'gespot'.

'1e verdieping, jongen met lang krullerig haar, zwarte coltrui, heb je zin om eens een drankje te doen?' Zo luidt een berichtje op de Facebook-pagina 'Gespot UB RUG', waar studenten van de Rijksuniversiteit Groningen berichtjes kunnen achterlaten als ze iemand zoeken die ze in de universiteitsbibliotheek gezien hebben, maar niet persoonlijk kennen. Andere bezoekers van de site kunnen reageren als ze denken te weten om wie het gaat zodat de zoeker uiteindelijk met het object van zijn of haar begeerte in contact kan komen.

De speciale Facebook-pagina's over leuke meisjes en jongens die in de UB zijn gesignaleerd, zijn een snelgroeiend fenomeen. De eerste gespot-pagina's ontstonden in december. De pagina's trekken al snel honderden of zelfs duizenden likes. De pagina 'Gespot UBA UvA' werd binnen een etmaal meer dan 4.500 keer geliked.

Het idee voor de 'gespot-pagina's' is afkomstig van twee mannen van 26 jaar die in Utrecht hebben gestudeerd. Ze willen anoniem blijven.

- www.facebook.com/GespotUbUu
- www.facebook.com/pages/Gespot-UB-RUG
- www.facebook.com/GespotUBUVA
- www.facebook.com/GespotUBTUE <

Studente in de UB Leuven

Foto: Marianne Janssens

Hangende boeken

Te koop op de creatieve doe-het-zelfsite Etsy: een rek voor hangende boeken. De eikenhouten rekken worden op bestelling gemaakt door het Deense designduo Gustav & Agusta. Elk rek bevat standaard twaalf ophangpinnen met een houten ondersteuning die aan de onderkant van de boeken worden bevestigd. De rekken kunnen worden uitgebreid. Extra pinnen zijn los te bestellen. Prijs: ca. 160 euro. etsy.me/ZSZpxk <

Infoclutter

'I've never really read newspapers or magazines, as I dislike the fact that most of it goes unread and they clutter my space.' Dat zijn niet mijn woorden. Ik las ze in een reactie onder een bericht over de laatste papieren aflevering van *Newsweek* die eind december uitkwam. Maar die woorden spraken

databases en repositories vercluttert. Wat te denken van een recent bericht dat meldde dat de Wayback Machine intussen 240 miljard url's geregistreerd heeft? Die webpagina's worden met enige regelmaat gearchiveerd. Ook daar zitten veel tijdgebonden praktische berichtjes bij, met een heel korte halfwaardetijd. Moet dat echt allemaal ongeselecteerd bewaard blijven? Ook al wordt mijn werkplek daar niet fysiek door verclutterd, toch vraag ik me wel eens af wat onze nazaten ooit nog eens moeten met al die opgeslagen petabytes.

In dit verband ook nog iets over Facebooks nieuwe zoekmachine. Daarvan wordt gemeld dat hij niet het web doorzoekt, maar alleen Facebooks 'graph'. Een netwerk van gegevens van een miljard mensen en 240 miljard foto's, waartussen een biljoen – in het Engels *trillion* – verbindingen bestaan, als ik Facebook mag geloven. Of daar veel feitelijks tussen zit waarin ik als professioneel zoeker geïnteresseerd ben, betwijfel ik. Anders dan Henk van Ess, heb ik nog geen toegang, zodat mijn oordeel berust op voorbeeldvragen die ik in allerlei berichten langs zie komen – maar die zijn niet van het soort dat ik pleeg te stellen. Bovendien lijkt de beantwoordbaarheid sterk afhankelijk van de hoeveelheid privé-informatie die je zelf al op Facebook gedeeld hebt. Read-WriteWeb blog bleek nog niets opwindends aan die zoekmachine te zien en zelfs te vinden dat hij vrije gebruikers weer opsluit binnen een middelmatig en onvolledig product. Toch moet ik binnenkort maar eens kijken of de nieuw bedachte slimme filtermogelijkheden iets kunnen met alle infoclutter aan trivialiteiten die Facebook biedt.

'Een stapel van meer dan een meter hoog had ik net afgevoerd naar de papiercontainer'

Eric Sieverts is redacteur van InformatieProfessional en freelance docent en adviseur

ken me wel aan, omdat ik thuis net mijn volledig verclutterde werkplek van overbodig papier had ontdaan. Een stapel van meer dan een meter hoog had ik net afgevoerd naar de papiercontainer. En dat waren dan nog niet eens kranten en tijdschriften, maar knipsels, printjes en kopieën van artikelen waarvan ik ooit gedacht had, dat ze interessant genoeg waren om ze nog eens echt te lezen, of er iets mee te doen voor een onderzoekje of een column. Nee dus.

Wat mijn vakmatige interesse wekt, blijken vooral praktische en toepassingsgerichte artikelen. Maar hoe praktischer en toepassingsgericht de beschreven onderwerpen, hoe sneller die artikelen alweer achterhaald en verouderd zijn. Het is nauwelijks de moeite waard ze langer dan een paar maanden te bewaren. En zeker geen vijftien jaar, zoals ik aan de data in mijn stapel zag. Het was nu eenmaal geen wetenschap waar het over ging. En zelfs bij echte wetenschap zit veel dat maar een korte halfwaardetijd heeft en dat onze

Nieuwe gereedschappen voor informatieprofessionals

Draaide CATCH (Continuous Access To Cultural Heritage) om onderzoeksprojecten, het vervolg erop, CATCHPlus, had een veel praktischer insteek: het bouwen en implementeren van werkende producten door en voor erfgoedinstellingen. Het resultaat is een reeks nieuwe gereedschappen voor informatieprofessionals die nu open source beschikbaar zijn.

Patricia Alkhoven

‘Met CATCHPlus is een nieuw knooppunt ontstaan tussen ict en erfgoed’

Zoeken in ‘vervulde’ databases? Handgeschreven indexen automatiseren? Uw eigen thesaurus combineren met andere thesauri? Op zoek naar hoe dat leuke liedje ook al weer klonk? Samenwerken aan beschrijvingen in een virtuele werkruimte? Persoonlijke suggesties krijgen bij het zoeken naar schilderijen?

Bovenstaande vragen zijn meestal niet direct te beantwoorden door de erfgoedprofessional. Digitalisering vraagt namelijk ook om nieuwe gereedschappen om collecties te doorzoeken. Iemand die bijvoorbeeld zoekt naar een gesproken fragment uit een radio-uitzending, zal in de meeste gevallen vele uren banden moeten afuisteren. Het vinden van alle fragmenten gesproken tekst van een bepaalde persoon in een bepaalde periode lijkt op het zoeken naar de spreekwoordelijke naald in een hooiberg. De soft-

ware van CHORALPlus segmenteert en transcribeert de gesproken tekst waardoor zoeken in audiobestanden makkelijker wordt en snel tot relevante resultaten leidt. CHORALPlus is onderdeel van het recentelijk opgeleverde CATCHPlus-project dat diverse oplossingen biedt voor de dagelijkse beheerspraktijk van de erfgoed-informatieprofessional.

Bruikbare producten

CATCHPlus bouwde van 2009 tot en met 2012 voort op het lopende NWO-onderzoeksprogramma ‘Continuous Access To Cultural Heritage’ (CATCH). Het project is uitgevoerd binnen een samenwerkingsverband van negen erfgoedinstellingen en twee kennisinstellingen. In CATCHPlus werden de prototypes en demo’s uit acht van de afgeronde deelprojecten van CATCH omgezet in bruikbare tools. Terwijl de CATCH-projecten echte onderzoeksprojecten waren waarbij onderzoekers als embedded researchers bij erfgoedinstellingen en bedrijven werden ondergebracht, ging het in CATCHplus om de valorisatie: het bouwen en implementeren van werkende producten door en voor erfgoedinstellingen. Software die in meerdere instellingen benut kan worden en die solide is.

*****
Wie is...
*****

Patricia Alkhoven was projectmanager van CATCHPlus (2010-2012) bij Meertens Instituut. Zij is nu projectleider CLARIAH en coördinator van het innovatienetwerk CLICKNL Cultural Heritage.

‘Alle projectonderdelen zijn open source beschikbaar’

*****

Het project begon met een rijk startkapitaal van halfproducten, proof of concepts, artikelen en dissertaties. De valorisatiestap – er werkende producten van maken – bleek soms lastiger. Want in de praktijk bleken de voorbereidende werkzaamheden voordat het bouwen zelf kon starten, bijna de helft van de projectperiode in beslag te nemen. Vaak waren er heel wat bijeenkomsten nodig om alle neuzen dezelfde kant op te krijgen, precieze functionele en technische beschrijvingen op te stellen of meer draagvlak te creëren voor het eindproduct.

Een valkuil blijft de kloof tussen wetenschappelijk onderzoek – onderzoekers willen graag de perfecte, ideale oplossing leveren – en een erfgoedinstelling. De laatste moet rekening houden met randvoorwaarden vaak al bepaald in de missie van de organisatie, bestaande technische infrastructuur, beschikbaar personeel, kennisniveau van personeel, budget, mogelijkheden voor de toekomst enzovoort. Het valt onderzoekers maar ook technische ontwikkelaars soms niet mee om water bij de wijn te moeten doen en iets te bouwen dat daadwerkelijk kan worden geïmplementeerd in een bestaande omgeving. Wetenschappers zijn dan vaak alweer buiten beeld geraakt, want ze zijn met nieuwe projecten bezig.

*****

Het project is financieel mogelijk gemaakt door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, het voormalige ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (PRIMA) (nu ministerie van Economische zaken) en NWO. Daarnaast hebben de betrokken erfgoedinstellingen, gelieerde kennisinstellingen en vaak de ingehuurde bedrijven ook een aanzienlijke extra eigen bijdrage geleverd.

Doordat grote erfgoedinstellingen, universiteiten en bedrijfsleven in CATCHPlus samenwerkten, is een nieuw knooppunt ontstaan tussen ict en erfgoed. Daarnaast bevorderen de producten de samenwerking en samenhang in de informatie-infrastructuur van de erfgoedsector.

Succesfactoren en valkuilen

Op dit moment zijn alle projectonderdelen opgeleverd – op een paar puntjes na die nog enige fine tuning vereisen – en zijn ze open source beschikbaar. Niet voor het eerst kan worden geconcludeerd dat een goede communicatie de rode draad is die alle projectonderdelen met elkaar verbindt: het is van groot belang voor de sfeer, betrokkenheid, bereidheid tot samenwerken en uiteindelijk het welslagen van het project. Daarnaast bleek een technische coördinator die alle onderdelen nauwlettend in het oog houdt, voortdurend bijstuurt en de verschillende onderdelen waar mogelijk met elkaar verbindt, cruciaal voor het succes van de eindproducten.

‘De ontwikkelde software optimaliseert het zoeken en navigeren in cultureel-erfgoeddata’

Toegankelijkheid

De in CATCHPlus ontwikkelde software optimaliseert het zoeken en navigeren in cultureel-erfgoeddata. De eindproducten worden zowel ingezet binnen de erfgoedinstellingen zelf, als in de interactie met het publiek, dus zowel voor de frontals als backoffice. Ze zijn bruikbaar voor de betrokken instellingen én andere collectiebeheerders. Tevens leidt het tot betere standaardisatie en interoperabiliteit tussen de collecties. Duidelijk is dat digitalisering het zoeken naar relevant materiaal enorm verbetert en dat de tools die dat mogelijk maken, een belangrijke rol spelen bij het oplossen van onderzoeksvragen die voorheen amper mogelijk waren.

Duurzame resultaten

Tijdens de projectfase was er geld en aandacht om het noodzakelijke te doen teneinde het project uit te voeren, zoals onderhoud, beheer en huur serverruimte. Moeilijker bleek het om van zoveel mogelijk producten ook het beheer en de doorontwikkeling na afloop van het project te kunnen garanderen.

Aan enkele tools en diensten wordt wel al een vervolg gegeven. Voor de Persistent Identifiers ondersteunt een groep van negen erfgoedpartners een tweejarige pilot samen met het Academisch Rekencentrum SARA. Hoe meer partijen er meedoen, hoe lager de kosten. In die periode kun-

Deelprojecten van CATCHPlus

SCRATCH4All (Nationaal Archief)

Gedigitaliseerde gedrukte teksten zijn met optische tekenherkenning redelijk goed te doorzoeken, maar voor geschreven teksten is dat bijna onmogelijk. SCRATCH4All biedt een service voor geautomatiseerd herkennen van ingescande historische handschriften.

ChoralPlus (Stadsarchief Rotterdam)

Zoeken in digitale tekst is eenvoudig. Zoeken naar een fragment in een geluids- of video-opname is een stuk moeilijker. Volledige transcripties zijn meestal niet aanwezig en de metadata zijn beperkt. Automatische spraakherkenning maakt het doorzoeken van audiobestanden mogelijk.

WITCHCRAFTplus (Meertens Instituut)

Volksliedjes worden van generatie op generatie doorgegeven. Elke generatie verandert ongemerkt de melodie van deze liedjes, waardoor verschillende varianten van dezelfde liedjes ontstaan. Een speciale online melodieënzoekmachine kan deze variaties helpen opsporen.

MuSeUMPlus (Gemeentemuseum Den Haag)

Een complete database is een utopie. Altijd zijn er wel gegevens die in het verkeerde veld staan, inconsequent zijn of tekstuele of inhoudelijke onjuistheden bevatten. MuSeUMPlus maakt het mogelijk deze ‘vervuilde’ databases te doorzoeken en vervolgens de zoekresultaten

te bewerken in een online werkomgeving.

UPR en ZieOok (Amsterdam Museum en Theater Instituut Nederland)

Een bezoeker die een schilderij van de Munttoren wel kan waarderen, heeft misschien ook interesse in andere stadsgezichten van Amsterdam. De applicatie ZieOok kan de bezoeker op basis van zijn persoonlijke profiel suggesties doen voor andere items uit de collectie.

Multiply (Beeld en Geluid)

Stukken uit erfgoedcollecties worden met behulp van trefwoorden beschreven. Als de computer archiefmateriaal automatisch kan indexeren, kan deze ook zelf suggesties doen voor relevante trefwoorden en de documentalist veel werk uit handen nemen.

STITCHPlus (Koninklijke Bibliotheek)

Bij het beschrijven maken erfgoedinstellingen vaak gebruik van meerdere thesauri. STITCHPlus verbindt deze thesauri, waardoor het doorzoeken zinvoller wordt.

DocChecker (Rijksdienst Cultureel Erfgoed)

Concepten uit thesauri van erfgoedinstellingen komen vaak ook al voor in gearchiveerde tekstdocumenten. Het koppelen van de juiste thesaurus-elementen aan deze documenten kost veel tijd. De Doc Checker kan een deel van deze taken overnemen.

Gemeenschappelijke erfgoeddiensten Gecoördineerd door CATCHPlus Projectbureau

OpenSKOS: een online platform voor thesauri

Het ontwikkelen en beheren van thesauri om collecties mee te beschrijven, is tijdrovend werk. En als ze eenmaal bestaan, zijn ze meestal niet geschikt voor verschillende softwaretools en kosten kleine updates relatief veel technische aanpassingen. OpenSKOS lost deze problemen op.

Workspaces: samenwerken in een digitale werkomgeving

In een webgebaseerde wereld waarin verschillende systemen en gebruikers samenwerken aan een taak, is vaak tijdelijke opslag van gegevens nodig. Workspaces biedt een digitale werkomgeving waarin verschillende partners deze werkzaamheden samen kunnen uitvoeren.

Annotation Repository: gestandaardiseerde annotaties online delen en hergebruiken

Annotaties kunnen teksten zijn zoals aantekeningen, maar ook webpagina's, foto's of multimediale opnames. In dit project is gewerkt aan de uniformiteit van deze annotaties, zodat ze optimaal kunnen worden gebruikt in interne en externe samenwerkingsverbanden.

Persistent Identifiers: vertrouwen op unieke en blijvende identifiers

In de archiefsystemen van erfgoedinstellingen wordt met unieke namen of nummers (identifiers) verwezen naar fysieke of digitale objecten uit de collectie. Maar hoe garandeer je dat deze identifiers werkelijk uniek en persistent zijn?

nen de daadwerkelijke diensten en kosten worden getest. ‘Scratch4all as a web-service’ wordt verder in de markt gezet door Target Holding en er worden serieuze afnemers benaderd voor de handschriftherkenner. OpenSKOS wordt toegepast door een aantal bedrijven en erfgoedinstellingen, en wordt tien jaar gehost.

Om de valorisatie te realiseren, werd van de betrokken erfgoedinstellingen een businessplan gevraagd voor de door hen ontwikkelde ‘tool’ of dienst. Veel erfgoedinstellingen hadden er zichtbaar moeite mee het nieuwe product een plaats te geven binnen de organisatie en missie. Inzet vanaf het begin van het project op het hoogste niveau van de instelling biedt de beste garantie voor zowel ondersteuning en betrokkenheid van het management als voor succesvolle inbedding van het product in de bestaande organisatie.

Uit analyses van deze businessplannen en de markt blijkt dat de erfgoedsector staat voor een belangrijk vraagstuk. Digitalisering en toolontwikkeling bieden namelijk nog geen garantie voor duurzaam beheer, aanbod en doorontwikkeling van die tools. De betrokken partijen ontbreekt het vaak aan kennis en capaciteit om duurzame borging te realiseren. Andere erfgoedinstellingen en marktpartijen blijken niet op de hoogte van het bestaan en van de waarde van de tools.

Erfgoedmakelaar

Kennisland en DEN hebben daarom in nauwe samenwerking met het CATCH-Plus Projectbureau een voorstel geschreven voor een erfgoedbrede oplossing voor de borging van de projectresultaten na afloop van het project: *Businessplan op hoofdlijnen. De Erfgoed Makelaar*. Hierin zouden gemeenschappelijke taken op basis van een nieuw, kostendekkend businessmodel kunnen worden samengebracht.

Het concept van een Erfgoedmakelaar is uniek in de erfgoedwereld: het loopt vooruit op de ondernemende erfgoeddirecteur die instellingsoverstijgend denkt.

Het idee heeft inmiddels ingang gevonden bij de Topsector Creatieve Industrie en is opgenomen in het werkplan van het innovatienetwerk CLICKNL Cultural Heritage. De verwachting is dat de makelaar een belangrijke bijdrage kan leveren aan het beschikbaar houden van de resultaten

waarop nationaal en internationaal talloze spin-offs gebaseerd worden.

Vermarketing en winst maken – of zelfs het product kostendekkend krijgen – blijkt in de erfgoedwereld een illusie: de vraag is te diffuus om er een commercieel businessmodel voor te ontwikkelen. In plaats van te focussen op winstgevendheid zal de toegevoegde waarde eerder gezocht moeten worden in spin-offs of nevenproducten die worden ontworpen op basis van de ontwikkelde technologie. Alle software is immers open source beschikbaar; dat was een van de voorwaarden voor het project.

De creatieve industrie blijkt ook zeer gevoelig en bereid te investeren. Zeker wanneer ze voor zichzelf kansen ziet om de eigen expertise te verbeteren. Het betreft het uitvoeren van veelal onbetaalde pilotprojecten waarmee ze inspiratie en ervaring opdoet – om daar bovenop nieuwe producten te bouwen waaruit ze haar business kan halen.

Door nauwe samenwerking tijdens het project zijn de erfgoedinstellingen zichtbaar naar elkaar toegegroeid. In deelprojecten is gewerkt aan software die geënt is op de praktijksituatie van de deelnemende erfgoedinstellingen. De tools zijn bij minimaal één collectie van een andere instelling succesvol getest. De bruikbaarheid van de producten uit CATCHPlus is getest door een onafhankelijke begeleidingscommissie. Deze commissie bestond uit vertegenwoordigers van uiteenlopende erfgoedinstellingen. Via site-visits heeft de begeleidingscommissie kennisgenomen van de deelprojecten, terwijl zij tevens op zich nam de kennis verder te verspreiden, feedback te geven en de eindproducten te evalueren. De site-visits hebben er onder andere toe geleid dat de ZieOok-applicatie samen met de User Profile Repository (UPR) niet alleen in het Amsterdam Museum maar ook in de Theaterencyclopedie van het voormalig Theater Instituut Nederland (TIN) is geïmplementeerd.

Nationale digitale infrastructuur

CATCHPlus toont het effect aan van de overheid op het creëren van een digitale infrastructuur voor innovatie en experiment. Nog mooier zou het zijn de toekomst van deze producten te kunnen garanderen in een infrastructuur waarin

‘Het concept van Erfgoedmakelaar loopt vooruit op de ondernemende erfgoeddirecteur’

wordt voorzien in behoud en doorontwikkeling. De erfgoedsector vraagt erom en is bereid hierin te investeren, maar kan het niet alleen. De kennissector ondersteunt dit van harte en de creatieve sector staat te popelen er ook mee aan de slag te gaan, omdat ze korte- en langetermijncansen ziet voor zichzelf.

Een les die we hebben geleerd is dat we innovatie het beste stimuleren wanneer erfgoedinstellingen onderling goede afspraken maken en gezamenlijk projecten doen die meer standaardisatie en nieuwe gezamenlijke producten beogen.

Innovatie vindt dan ook plaats via kleine stappen, vanuit concrete vraagstellingen uit het veld, gesteund door de overheid. CATCHPlus was een van die stappen. <

Verder lezen

> Alle resultaten zijn voor iedereen beschikbaar via www.catchplus.nl. Onder ‘Aan de slag’ staat alle (achtergrond)informatie over de ontwikkelde producten, contactpersonen, inlogprocedures om de tools en diensten te gebruiken, en documentatie.

> Ook is er een boekje verschenen met beschrijving van alle software: *Digitale Innovatie voor het erfgoed* (tevens in een Engelse versie beschikbaar). De publicatie is gratis te bestellen via projectbureau@catchplus.nl.

Zeven jaar Digitaliseren met Beleid (2006-2012)

In 2006 heeft het ministerie van OCW de subsidieregeling Digitaliseren met Beleid (DmB) in het leven geroepen. Het doel: 'het digitaliseringproces duurzaam inbedden in organisatie, beleid en werkprocessen van culturele erfgoedinstellingen'. In de loop van de regeling werden 171 informatieplannen en 57 innovatieve projecten gehonoreerd. In 2012 liepen de laatste projecten uit deze regeling officieel ten einde. Een goede aanleiding om de balans op te maken.

Monika Lechner, Gerhard Jan Nauta en Marco de Niet

'De beoordelingscommissie hanteerde als criteria: innovatie, toegankelijkheid en kennisoverdracht'

In zeven subsidierondes tussen 2006 en 2009 is 12.210.771 euro aan subsidie uitgekeerd. In totaal zijn 57 innovatieve voorstellen gehonoreerd, 148 voorstellen afgewezen en 5 door de projectleider zelf weer ingetrokken.

Innovatie

De beoordelingscommissie hanteerde drie criteria bij het rangschikken van de aanvragen: innovatie, toegankelijkheid en kennisoverdracht. Met *innovatie* werd een significante verbetering in de digitale dienstverlening bedoeld. *Toegankelijkheid* was een eis om interoperabiliteit en duurzaamheid te verankeren in beleid. *Actieve kennisdeling* diende samenwerking te stimuleren. Doordat de drie criteria steeds in samenhang beschouwd werden, was het mogelijk om beoordelingen te baseren op de totale kwaliteit van de aanvraag. Een innovatieve stap voor een kleine instelling kon wellicht al door een grotere instelling zijn gezet, maar door de drie criteria overtuigend te combineren, kon een kleine instelling toch een hoge score krijgen. Zo kon Panorama Mesdag een interactieve versie van de eigen website realiseren en werden de verborgen muziekschatten van het Muziekcentrum van de Omroep (MCO) gebruiksvriendelijk ontsloten.¹

Wie zijn...

Monika Lechner is medewerker kwaliteitszorg bij DEN.

Gerhard Jan Nauta is senior project-medewerker bij DEN.

Marco de Niet is directeur van DEN.

Anno 2006 was de erfgoedsector toe aan beleidsmatige inbedding en professionalisering van digitalisering. Investerings in digitale activiteiten hadden een betere beleidsmatige onderbouwing nodig. Projecten zouden meer moeten opleveren dan op zichzelf staande applicaties die na afloop niet in de lucht gehouden konden worden. Betere reflectie op doelgroepen en nieuwe toepassingsgebieden was wenselijk als bijdrage aan de duurzame beschikbaarheid van digitaal erfgoed. De DmB-regeling – waarmee per jaar een bedrag van 2 tot 3 miljoen euro beschikbaar kwam uit de zogeheten enveloppemiddelen van OCW – was een R&D-regeling voor de erfgoedsector. De regeling maakte activiteiten mogelijk, ook bij kleinere erfgoedinstellingen, die niet konden worden betaald uit het reguliere budget.

* * * * *

* * * * *

Tagcloud van alle DmB-projecten van 2006-2009¹⁶

Gedurende de looptijd van de regeling werden sociale media populair, succesvolle webdiensten kwamen en gingen (denk aan Second Life) en mobiele media verrijkten het gebruikersperspectief. Dit is terug te zien in de projectvoorstellen. Vanaf 2007 werd vaker gerefereerd aan doelgroepen en speelden educatie, contextualisering, gebruiksvriendelijkheid en interactie een grote rol. In 2008 lag de nadruk op community building, participatie, usability, shared services en opensourcesoftware. Ook valt dan voor het eerst het begrip digitale strategie en komen businessmodellen in beeld. User generated content, vraaggestuurd digitaliseren en usability wijzen op de groeiende bewustwording van gebruikersbehoeften. Menig projectplan flirtte met nieuwe technologieën, zoals zoektechnologieën en 3D-digitalisering. De commissie bekeek steeds hoe de beoogde resultaten aansloten op bestaande dienstverlening. Rond 2007 was de wiki een populair platform voor het verbeteren van interactie met de gebruiker. Het kwam voor dat geplande wiki's uiteindelijk niet werden gerealiseerd vanuit het besef dat men beter in bestaande diensten kon investeren. Zo koos het project Groninger Kerken uiteindelijk voor het toevoegen van de eigen collectie aan de succesvolle Reliwiki in plaats van het opzetten van een eigen wiki.²

De technologie bleek tijdens de uitvoering van het project vaak al weer verder dan ten tijde van de aanvraag. Vooral projecten uit de eerste ronde in 2006 hadden hier last van, zoals Play Out van het Nederlands Instituut voor Mediakunst (NIMk).³ De prijzen voor hard- en software kelderden door ontwikkelingen op de consumentenmarkt voor video, maar het zo ontstane overschot door positieve prijsontwikkeling kon niet zomaar voor andere doelen worden aangewend. Alle apparatuur moest vanwege de maximale afschrijvingstermijn binnen de regeling bij aanvang van het project gekocht worden. Dit stond, samen met de vastgestelde betalings- en vergoedingsprocedures, innovatie soms in de weg. Het financiële gedeelte moest namelijk soms al afgerond worden voordat technische partners alle afspraken waren nagekomen. Dat liet geen ruimte voor sancties bij niet of slecht geleverde diensten.

In de relatie met externe partijen (leveranciers, ontwerpbureaus, ict'ers et cetera) bleken er nog andere problemen te spelen, onder andere door verschillen in kennisniveaus en afwijkende interpretaties van offertes. De vertaling van een concept naar technisch uitvoerbare beschrijving en dan naar een werkende versie bleek geregeld een struikelblok. Vooral als het ging om het realiseren van ingewikkelde

'Voor direct contact met webgebruikers was soms een behoorlijke ommezwaai binnen de organisatie nodig'

en vernieuwende technieken zoals: het zoeken op melodieën bij het Meertens Instituut,⁴ visualisatie bij de Postzegel-ontwerpen.nl, het zoeken op vorm en kleur bij het virtuele ArmandoMuseum.nl, of de realisatie van een interactieve website voor kinderen bij MijnScheepvaartmuseum.nl.⁵

Een aansprekend voorbeeld van innovatie die niet alleen voor de instelling zelf van belang was, maar voor de erfgoedsector als geheel, is het project Hebbes! van museumgoudA. Dit project maakte de plateelcollectie van het museum op een voor de bezoeker tastbare wijze toegankelijk door 3D-digitalisering.⁶ Het project kreeg zelfs aandacht van CNN. Een ander project dat als inspirerend voorbeeld diende voor veel andere instellingen is Urban AugmentedReality van het NAI, dat

Penvoeders van de 57 gehonoreerde projecten

Projectleidende instelling	2006	2007	2008	2009	Totaal per sector:
Archief	0	0	2	1	3
Audiovisueel archief	1	0	2	2	5
Documentatie/kenniscentrum	0	3	2	7	12
Gemeente/regionale overheid	1	0	1	1	3
Monumentenzorg	0	2	0	1	3
Museum	2	5	9	9	25
Onderzoeksinstituut	1	0	0	0	1
(Universiteits-)bibliotheek	1	3	0	1	5
Totaal per jaar:	6	13	16	22	57

‘Veel gedigitaliseerd materiaal kan door rechtenkwesities nu nog steeds niet online worden gezet’

de digitale collecties via mobiele media ontsluit.⁷ Het project *Verteld Verleden*⁸ heeft bijgedragen aan het verlagen van de drempel om spraakherkenningstechnologie toe te passen.

Toegankelijkheid

Het criterium ‘toegankelijkheid’ werd gehanteerd om te beoordelen in hoeverre een instelling de beschikbaarheid van de digitale collectie voor de langere termijn kon garanderen. Hierbij keek de commissie in het bijzonder naar de verankering van interoperabiliteit en duurzaamheid in het informatiebeleid.

Om duurzame toegankelijkheid te waarborgen, werden kwaliteitseisen gesteld aan het toepassen van standaarden. Als minimumeis gold DE BASIS⁹ van DEN – een set standaarden voor presentatie, vervaardiging, vindbaarheid, beschrijving en duurzaamheid. Tijdens de evaluatiegesprekken die met DEN zijn gevoerd, bleek dat er in de uitvoering vrijwel geen kwaliteitscontrole meer plaatsvond door de instellingen zelf. De meeste projectleiders vertrouwden op hun leveranciers om dit in orde te maken.

Een niet-technische drempel voor de toe-

gankelijkheid van de gedigitaliseerde collecties vormde de rechtenkwesities. Wellicht omdat in de beginjaren van de subsidieregeling minder aandacht werd besteed aan rechten dan nu het geval is, werd er structureel te weinig tijd en budget ingeruimd om digitale collecties te kunnen publiceren. Veel gedigitaliseerd materiaal kan om die reden op dit moment nog steeds niet online gezet worden, zoals een deel van de Muziekschatten van het MCO.¹⁰

Toegankelijkheid op dataniveau zou vooral via OAI-servers of API's gerealiseerd worden. Om diverse redenen is dit in veel projecten niet gerealiseerd. Ook deelname aan Het Geheugen van Nederland¹¹ is door minder projecten gerealiseerd dan vooraf gepland. Wel zijn veel data beschikbaar gesteld via andere diensten die ten tijde van de projectaanvraag nog niet in beeld waren, zoals de Digitale Museale Collectie Nederland en provinciale portals als Oneindig Noord-Holland of de Europese portal Europeana.

Tal van DmB-projecten hadden als doel een thematisch portal te realiseren. Een portal biedt zowel veelzijdige gebruiksmogelijkheden als contextualisering van collecties. Mede dankzij DmB zijn onder andere de volgende portals gerealiseerd: AlleMolens.nl, Theaterencyclopedie.nl, Filminnederland.nl, Biografischportaal.nl, Stamboomnederland.nl, Mijnadres.org, Friesemerklappen.nl, Academischecollecties.nl, Fotografen.nl en Archivista.nl.

Kennisoverdracht

Om kennisdeling te waarborgen moesten alle projecten worden beschreven en geëvalueerd in de projectenbank van DEN.¹² An-

dere in de projectvoorstellen omschreven activiteiten voor kennisdeling schoten er vaak bij in, blijkt uit de projectevaluaties. Samenwerking, ook een vorm van kennisdelen, stond hoog in het vaandel van de DmB-regeling. Projectvoorstellen namens meerdere partijen waren succesvoller naarmate de samenwerkingsverbanden reeds vóór de subsidieaanvraag bestonden, zoals bij de Stichting Volkenkundige Collectie Nederland (SVCN) of de Stichting Academisch Erfgoed (SAE).

Door beleid en uitvoering strakker dan voorheen aan elkaar te koppelen, heeft DmB bijgedragen aan betere interne afstemming. Uit de evaluaties is gebleken dat zowel de kennisoverdracht als de spin-off binnen de eigen organisaties is vergroot. Vrijwel alle organisaties geven aan dat interne werkprocessen (bijvoorbeeld catalogisering) zijn verbeterd. Medewerkers leerden eigen collecties beter kennen. Ze hebben meer inzicht gekregen in de gebruikswaarde van hun collecties en zijn creatiever gaan denken over de inzet ervan in sociale media.

Voor direct contact met gebruikers op het web was soms een behoorlijke ommezwaai binnen de organisatie nodig. Medewerkers van een afdeling communicatie en marketing hadden nieuwe ideeën over wat er met de collectie op internet kon gebeuren en traden in discussie met conservatoren. In sommige gevallen heeft de subsidie een bijdrage geleverd aan het omgooien van het roer, zoals bij het Nationaal Glasmuseum.¹³

Hoe nu verder?

DmB was zeker geen simpele subsidie-regeling. De eisen waren fors, zo ook de inspanningen die vooraf geleverd moesten worden. Maar dat heeft wel bijgedragen aan de bewustwording dat digitalisering een kennisintensief proces is en strategische waarde heeft. Pioniers hebben innovaties mainstream gemaakt, tools die de hele sector ten goede komen zijn beschikbaar gesteld¹⁴ en interne werkprocessen van deelnemende instellingen zijn verbeterd. De evaluatiegesprekken laten zien dat het doel is behaald om het opbouwen, beheren en exploiteren van digitale erfgoedcollecties beleidsmatig in te bedden.

In recente jaren heeft het marktdenken een sterkere positie gekregen in de (di-

‘Vertaling van concept naar technisch uitvoerbare beschrijving en dan naar werkende versie bleek geregeld een struikelblok’

gitale) erfgoedsector. Dit internationale verschijnsel heeft verschillende oorzaken. De technologische mogelijkheden om de betrokkenheid van het publiek te verzilveren zijn toegenomen. De relatie tussen politiek, cultuur en economie wordt herijkt. De financiële situatie van subsidiërende overheden is verslechterd. Het resultaat is hoe dan ook dat erfgoedinstellingen sterker dan voorheen op eigen benen moeten staan.

Die ontwikkeling zien we ook bij de financiering van digitalisering van cultureel erfgoed. Sinds de laatste ronde van toekenningen van de regeling Digitaliseren met Beleid in 2009 is er geen landelijke subsidieregeling meer voor digitalisering van cultureel erfgoed.¹⁵ Wel zijn er mogelijkheden om via het Mondriaan Fonds, NWO, CLICK Erfgoed of via meer specifieke regelingen als het Gamefonds of het Stimuleringsfonds voor Architectuur additionele middelen voor digitale activiteiten te verkrijgen. Voor basisdigitalisering en websiteontwikkeling wordt in de regel geen geld meer beschikbaar gesteld. Ook op provinciaal niveau worden financieringsmogelijkheden afgebouwd. De kosten voor digitalisering zullen voortaan via andere wegen gedekt moeten worden, zoals crowdsourcing, herstelling van middelen, samenwerking met private partners of licentiëring van digitale content.

Mocht er weer financiële ruimte komen voor een nieuwe regeling, dan kunnen de volgende lessen getrokken worden: projecten dienen continu rekening te houden met technologische ontwikkelingen (adaptieve projecten); het is verstandig

Digitaliseren met Beleid en CatchPlus: verschillen en overeenkomsten

Digitaliseren met Beleid (DmB) is een open stimuleringsmaatregel van OCW om digitalisering bij erfgoedinstellingen verder te professionaliseren. Het was een ‘echte’ subsidieregeling, gepubliceerd in de Staatscourant en elke collectiehoudende instelling kon een aanvraag indienen. Het doel is uitbouw van digitale strategieën en activiteiten.

CATCHPlus (zie pagina 14 van dit nummer) is een door PRIMA (ministerie van Economische Zaken) gefinancierd vervolgpriject van NWO, OCW en een consortium van erfgoedinstellingen om de onderzoeksresultaten van de eerste ronde van het in 2005 gestarte CATCH-programma te valoriseren. De deelnemers van CATCHPlus stonden dus bij voorbaat al vast. CATCHPlus financierde geen

aanvragen of projecten van derden. Het doel is implementatie van de resultaten van eerder gedaan wetenschappelijk onderzoek. De projecten dienden ook allemaal een wetenschappelijke partner te hebben, bij DmB was dat niet aan de orde.

De belangrijkste overeenkomsten zijn:

- > beide regelingen kennen een R&D-component;
- > beide regelingen zijn erfgoedbreed;
- > sommige instellingen, zoals Beeld en Geluid en Gemeentearchief Rotterdam, hebben van beide regelingen geprofiteerd;
- > beide regelingen zijn door OCW (mede) gefinancierd;
- > bij beide regelingen heeft DEN een adviesfunctie gehad.

goede afspraken te maken over (publiek-private) samenwerking voor en na het project, en ict-standaardisatie dient beter door de instellingen zelf gecontroleerd te worden. Ook zou er een verplichting tot publieke kennisdeling moeten bestaan voor elke subsidieregeling. Wij hebben dit artikel kunnen schrijven dankzij de verplichte aanmelding en evaluatie van projecten bij de projectenbank van DEN, die overigens openstaat voor iedereen om kennis over digitaal erfgoedprojecten te delen. <

Noten

- 1) Projectresultaten zijn te bekijken op: Muziekschatten.nl en Panorama-Mesdag.nl.
- 2) Projectbeschrijving en evaluatieverslag GroningerKerkendigitaal: www.den.nl/project/287/.
- 3) Projectbeschrijving en evaluatieverslag Play Out: www.den.nl/project/292/.
- 4) Projectbeschrijving en evaluatieverslag Dutch Folk Songs as Musical Content: www.den.nl/project/259/.
- 5) Projectbeschrijvingen en evaluatieverslag zie: www.den.nl/project/237/ en www.den.nl/project/244/.
- 6) Projectbeschrijving Hebbes! museumgoudA.nl: www.den.nl/project/250/.

- 7) Projectbeschrijving UAR zie: www.den.nl/project/495/Urban-Augmented-Reality.
- 8) Projectbeschrijving VerteldVerleden: www.den.nl/project/273/ of zie VerteldVerleden.org.
- 9] Zie: www.den.nl/debasis.
- 10] Projectbeschrijving en evaluatieverslag Muziekschatten: www.den.nl/project/285/.
- 11] DmB streefde naar opname van zoveel mogelijk gedigitaliseerde collecties in Het Geheugen van Nederland.
- 12] Zie: www.den.nl/praktijkvoorbeelden.
- 13] Projectbeschrijving en evaluatieverslag Glasmuseum: www.den.nl/project/262/.
- 14] Voorbeelden van tools en technieken zijn o.a. ALMA www.den.nl/project/461/ALMA; CultureCab www.den.nl/project/240/ en Visual Mets www.den.nl/project/293/.
- 15] Zie hiervoor de Subsidiewijzer Digitaal Erfgoed die DEN jaarlijks publiceert.
- 16] Deze tagcloud is gebaseerd op projectbeschrijvingen die projectleiders hebben aangeleverd voor de brochure bij de afsluitende DmB-bijeenkomst in 2012 (goo.gl/MqovJ).

Lees meer

- > Begeleidend boekje bij de afsluitende DmB-bijeenkomst in september 2012: goo.gl/MqovJ
- > Praktijkvoorbeelden DEN-projectenbank: www.den.nl/praktijkvoorbeelden

Is de informatie-specialist van morgen vrij?

Edwin Mijsbergen schetste in InformatieProfessional 12/2012 een toekomstbeeld aan de hand van zijn eigen beslissing om 'bibliotheken los te laten... om zo het bibliotheekwerk wat ik voor ogen heb uit te kunnen voeren'. In een persoonlijk betoog pleitte hij voor meer vrijheid voor informatieprofessionals om andere wegen te ontdekken en zo het informatievak een nieuwe invulling te geven. De redactie verzamelde een viertal lezersreacties.

Edwin Mijsbergen

Vanstappen: ... zich steeds verder specialiseren

Informatiespecialist: wat is dat eigenlijk? In de vroege jaren negentig kon je bij dat woord nog denken aan iemand die met vernuftig geconstrueerde queries enigmatische databases kon bevragen. Niet veel later was die expertise al verwaterd tot het doorgronden van booleaanse operatoren: iets van middelbare-schoolniveau, maar het woord maakte nog indruk. Nu dus niet meer, want we hebben Google.

Pas laat heeft de bibliotheek- en archiefsector ingezien dat ze werd ingehaald door wat er buiten de muren van het gebouw aan de hand was. Zoals Edwin Mijsbergen met het voorbeeld Middelburgdronk.nl aantoont, gebeurt inlichtingenwerk nu gewoon op het web, door bloggers, facebookers en zoekmachines.

De onafwendbare tendens is nu eenmaal dat de lijntjes tussen informatiemakers en -gebruikers steeds korter worden. Ooit was dat het werkterrein van de informatiespecialist, maar hij ondervindt daarbij steeds meer concurrentie van slimme computerjongens uit Californië. Al is die concurrentie soms handig, voor een bibliothecaris

wordt het steeds lastiger hierin zijn plek te vinden. En wat geldt voor bibliotheken, staat ook archieven en musea te wachten. Wat wel ongeveer hetzelfde is gebleven is de rol van makelaar, die de toegang tot de informatie zo pijnloos en simpel mogelijk moet maken. Maar dat werk is een stuk complexer geworden. Een informatiespecialist moet de brug slaan tussen de ict'er (die vooral met zijn computerpark bezig is) en de bezoeker (die ergens ter wereld achter een scherm zit). Of tussen de uitgever (die aandeelhouders blij moet maken) en de wetenschapper (die vrije toegang tot informatie wil).

Om dat goed te kunnen doen, moet de informatiespecialist – ik blijf voor het gemak het woord gebruiken – zich steeds verder specialiseren.

Eigenlijk wordt het dus gewoon ingewikkelder, maar daarmee ook veel leuker. *Henk Vanstappen is onderzoekersmedewerker bij PACKED - expertisecentrum digitaal erfgoed en heeft daarnaast een eigen onderzoeksbedrijf, IMMD.*

*****

*****

Winters: ... flexibele medewerkers én werkgevers

Edwin schetst in zijn artikel een hard en herkenbaar beeld. Ik wil graag reageren vanuit mijn kennis van openbare bibliotheken. Wij worstelen met de snelle veranderingen in de informatiewereld. We lopen achter. Omdat ons ‘verdienmodel’ nog op de uitleenfunctie zit, vinden we het moeilijk om dat los te laten. Nieuwe dienstverleningsmodellen ontwikkelen kost tijd. En die gunnen we onszelf te weinig.

In de informatiemaatschappij volstaat niet meer het aanbieden van materialen, je zult daadwerkelijk interactief die klant en burger moeten gaan zoeken en met hem in gesprek moeten gaan. Het is zoals Edwin

zegt nog veel 1.0 wat wij doen. Zenden. Als ik kijk naar onze eigen Bibliotheek Kennemerwaard, zie ik dat wij willen experimenteren en leren. Het kost niet alleen tijd, ook moet je steeds focus houden op waar je naartoe wilt. Bovendien moet je andere vaardigheden scherper benoemen en monitoren. En medewerkers de kans geven zich te ontwikkelen, en als dat niet lukt, respectvol afscheid van elkaar nemen. De talenten moet je ruimte geven, samen laten ‘prutsen’ met specialisten van andere organisaties. Samenwerken op de inhoud om een breder publiek te bereiken met kwaliteit. Ik heb er vertrouwen in dat we de slag

kunnen maken. Maar het is een pad van zoeken naar wat de nieuwe dienstverlening moet zijn, en welke competenties nodig zijn. En dan moet je bereid zijn om te experimenteren. Zo delen wij nu al een aantal medewerkers met andere organisaties, omdat ze daarmee een interessantere baan krijgen en wij de winst hebben van de brede ervaring die ze opdoen. Wij laten onze medewerkers graag hun kennis delen elders, en we krijgen er ook weer ideeën voor terug. De toekomst vraagt om flexibele medewerkers én flexibele werkgevers!
Erna Winters is directeur/bestuurder van de Bibliotheek Kennemerwaard.

*****

Mollema: ... ‘stille helden-werk’ zichtbaar maken

Als ‘jonge hond’ (31) heb ik een vrije rol als docent aan de Haagse IDM-opleiding. Wij moeten vooruitkijken en inspelen op nieuwe ontwikkelingen. Al sinds de IDM-opleiding geen bibliotheekacademie meer is, wordt elke vijf jaar (en tussendoor) het curriculum bijgeschaafd. Neem de internetstandaard XML: geïntroduceerd in 1996, onderdeel van IDM-curriculum in 1997 en nu dé standaard voor gegevensbeheer.

Al maakt deze continue bijschaving IDM soms ongrijpbaar voor de buitenwereld, het heeft ons wel weerhouden van het ‘sitting duck’-syndroom: we wachten niet af tot het management ons ‘afschiet’ als verouderd, zoals je in sommige sectoren ziet.

Neem de publieke omroepen, die vasthouden aan radio en televisie zonder het gebruik van nieuwe media. Of de cultuursector die de connectie met de (digitale) burger volledig kwijt lijkt te zijn geraakt. Andere organisaties zagen zich wél gestimuleerd om de connectie met de burger te maken. Maar veel bibliotheken en archieven bleven denken vanuit hun collectie, zonder écht in gesprek te gaan met stads/dorpsbewoner of de werknemer op de werkvloer. Er was nauwelijks sprake van user centered design, terwijl je je – zoals Edwin het noemt – moet ‘onderdompelen in de wereld van de gebruiker’. Dat wil zeggen: als informatiespecialist moet je overzicht hebben van de technische mo-

gelijkheden en vanuit een goede analyse van de eindgebruiker, multidisciplinair die toepassingen ontwikkelen die de grote hoeveelheid informatie inzichtelijk maken. En daarbij niet de collectie zelf, maar het gebruik ervan centraal stellen. Dan maken we de gebruiker écht blij in de overvloed aan informatie. Door interactie met de gebruiker kunnen we niet alleen ons werk beter zichtbaar maken, maar ook de relevantie van het vaak ‘stille helden-werk’ van de informatiespecialist laten zien.

Klaas Jan Mollema is docent aan de Haagse IDM-opleiding en lid van de Taskforce ArbeidsCommunicatie InformatieSpecialisten.

*****

Leefsma: ... weten waar je hart ligt

In plaats van dikke rapporten te schrijven in een knellend bestaan onder kleine-geestige directies is Mijsbergen uit liefde voor zijn vak midden tussen de klanten gesprongen. Via de sociale media vindt en deelt hij informatie zoals zo velen dit doen. Maar dan professioneel, daar is hij tenslotte voor opgeleid. Bibliotheken volgden zijn weg, maar het is nog niet genoeg. Mijsbergen bepleit in zijn artikel bij de directies meer vrijheid voor de bibliotheek-medewerker. Maar wat kun je met vrijheid als je niet weet wat je wilt? Pas toen ik echt wist wat ik wilde, kon ik de keuze maken om uit liefde voor het vak de bibliotheken

los te laten. Voor die tijd worstelde ik ook met dikke rapporten ter verantwoording van publieke middelen. Ik botste ook met de moeizame acceptatie van sociale media die als ongeleide projectielen morrelden aan het imago van de bibliotheek als een betrouwbare informatiebron. Bovendien verloor de bibliotheek aan betekenis. Google bleek als informatiebron veel toegankelijker. Maar gelukkig vonden informatieprofessionals gaandeweg zichzelf opnieuw uit. Al of niet bijgeschoold en al of niet uit vrije wil. Liefde voor het vak is een fantastische bewegreden en 1000x beter dan angst.

Mijsbergen vraagt terecht aan de directies ‘tijd en bewegingsvrijheid’. Ik ga een stap verder en stel voor dat we in 2013 niet alleen onze directies aanspreken, maar ook bij onszelf te rade gaan. Bibliotheekwerk kent zoveel facetten. Niet iedereen hoeft wild te experimenteren en te bloggen. Met een toenemend belang van lokale bronnen wint ook decentraal catalogiseren weer aan terrein. Alle bibliotheekvaardigheden doen ertoe. Je moet alleen wel weten waar je hart ligt.

Saskia Leefsma begeleidt vanuit haar bedrijf Artdata particulieren en organisaties bij gegevensbeheer van de kunstcollectie. <

*****

Oplossing voor het 'rommelig-bureau-syndroom'

Tegenwoordig surfen we gemakkelijk mee op de omvangrijke informatiestromen. Vaardigheden om het persoonlijke deel ervan te managen, het zogenaamde Personal Information Management (PIM), zijn daarmee essentieel geworden. Leen Liefsoens belicht deze vaardigheden. Zij deed voor haar masterscriptie onderzoek naar de strategieën en tools die studenten hiervoor hanteren.

Leen Liefsoens

Wie kent het niet? Het is een zeer fundamentele, menselijke drang om dingen te verzamelen. Een groot deel van ons leven besteden we aan het beheren van al die dingen die ons omringen. En omdat een mensenleven zich tegenwoordig ook in grote mate online afspeelt, komen er nog eens allerlei zaken in digitale vorm bij. Veelal gaat het hierbij om informatie. Want we zien en horen van alles over de wereld – niet door het zelf te ervaren – maar door te kijken naar televisiebeelden en het lezen van bijvoorbeeld kranten, e-mails of twitterberichten. Brokjes informatie die een plek krijgen in onze verzameling van dingen.

Het beheren van die verzameling gaat de een makkelijker af dan de ander. Kijk maar eens naar de bureaus van je collega's. Al vanaf de jaren tachtig spreken onderzoekers over het 'rommelig-bureau-syndroom'. Een chaos op je bureau veroorzaakt stress, waardoor je minder efficiënt gaat werken en veel tijd verliest. En in tegenstelling tot wat sommigen denken, biedt een computer hiervoor geen oplossing. Het bureaublad op een pc kan even rommelig zijn als het blad van je fysieke bureau. Daar komt nog eens bij dat we via de computer toegang krijgen tot het

'PIM bestaat uit het verwerven, organiseren, beheren en terugvinden van informatie voor eigen gebruik'

web met zijn ontelbare plekken waar we informatie kunnen opslaan of publiceren.

Keeping found things found

De kunst is om informatie zo te bewaren dat we deze, wanneer het nodig is, makkelijk terug kunnen vinden. Informatie kan namelijk cruciaal zijn als je de juiste beslissingen moet nemen of bepaalde dingen gedaan wilt krijgen. Of het nu gaat om het verzamelen van offertes, bouwtekeningen, kavelplannen, bouwvoor-schriften en gemeentelijke documenten voor het bouwen van een huis of eenvoudigweg het verkrijgen van de routebeschrijving voor een gepland overleg bui-

tenshuis. We moeten informatie zodanig organiseren dat ze aansluit bij het leven dat we (willen) leiden. Verder vereist informatie het nodige onderhoud: back-ups maken, oude informatie archiveren of weggooien en informatie die niet langer accuraat is, actualiseren en corrigeren. Al deze activiteiten vallen onder de noemer Personal Information Management (PIM). PIM wordt in de literatuur¹ beschreven als een complex niet-lineair proces: het verwerven, organiseren, beheren en terugvinden van informatie voor eigen gebruik. De term 'personal' heeft betrekking op informatie die in het bezit is van of gecontroleerd wordt door één persoon; dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld publieke informatie of een bibliotheekcollectie. Denk bijvoorbeeld aan je eigen documenten en bestanden, e-mail, bookmarks op je pc, notities, to-do-lijsten, je agenda en bijbehorende contactinformatie. Al deze informatie kan je zelf aanpassen, vervolledigen of verwijderen.

Het ideaalbeeld waarin we de juiste informatie in de juiste vorm op het juiste moment voorhanden hebben, staat voor de meeste mensen ver af van de realiteit. Dergelijks zien we onszelf verward in een strijd om informatie effectief te gebruiken

*****

*****

.....

met behulp van de talrijke tools. Informatie-overload, fragmentatie van informatie en de vele manieren waarop we informatie kunnen organiseren en catalogiseren maken het ons er niet makkelijker op. Aandacht voor PIM loont dus. Het zorgt ervoor dat we als individu beter gebruik maken van onze kostbare bronnen als tijd, geld, energie en aandacht. En in organisaties helpt PIM medewerkers niet alleen productiever, maar in teamverband ook effectiever te werken.

Strategieën en tools

PIM-activiteiten zijn zo volstrekt vanzelfsprekend, dat we ze veelal onbewust verrichten. We slaan bestanden op in fol-

ders zonder eerst bepaalde afwegingen te maken. Na verloop van tijd vormt zich een specifieke folderstructuur. Pas op het moment dat we ons – soms jaren later – afvragen: ‘waar heb ik die ene foto gelaten?’ ontdekken we onvolmaaktheden in die structuur.

Het doelgericht organiseren van informatie met een weldoordacht schema (door het gebruik van folders, tags, eigenschappen, enzovoort) kan tijdrovende zoektochten voorkomen. Ook het weloverwogen kiezen en evalueren van PIM-tools en het goed managen van de tot ons komende informatiestromen helpen hierbij. Hieronder volgen tips om bewust bezig te zijn met PIM. Eerst en vooral kunnen we kijken naar

‘Informatie vereist het nodige onderhoud’

strategieën om informatie zowel te organiseren als te catalogiseren. Denk bijvoorbeeld aan: (1) de hiërarchische methode, (2) de platte aanpak waarbij informatie wordt gelabeld of getagd, (3) de lineaire manier waarbij gebruik wordt gemaakt van de functie van een informatiesysteem om informatie bijvoorbeeld chronologisch of alfabetisch te ordenen, (4) de ruimtelijke werkwijze waarbij regelmatig gebruikte informatie zo wordt gepresenteerd dat er snel toegang tot verkregen kan worden (bijvoorbeeld via het bureaublad van de computer), (5) de netwerkbenadering waarbij informatie wordt gelinkt en ten slotte (6) de minimalistische tactiek waarbij er met karakteristieke zoektermen full-text naar informatie wordt gezocht. Er kan bij het beheer van informatie voor één of voor een combinatie van deze aanpakken worden gekozen.

E-mail

Bij e-mail krijgt de ‘platte aanpak’ steeds meer volgers: ‘leave it and label it’. Het aanmaken van regels (ook wel filters genoemd) voor inkomende e-mail is hierbij aan te raden: mails kun je meteen voorzien van het juiste label. Mede door de kleuren die je aan die labels kunt meegeven, krijgt de inbox meer overzicht en structuur.

Een andere veelvoorkomende ergernis bij e-mail is het lange wachten op een antwoord. Out-of-the-office-berichten kunnen vaker worden ingezet om aan te geven wat de zender van je kan verwachten: ‘Ik ben erg druk deze week, waardoor mijn gemiddelde antwoordtijd op twee dagen ligt.’

Wanneer we informatie consumeren, zitten we in een bepaalde flow. Denk bijvoorbeeld aan het lezen van verschillende websites tijdens een zoektocht. Het frustrert als we uit deze flow worden gerukt. Dit gebeurt wanneer we een e-mailpro-

gramma moeten openen om gevonden informatie naar iemand te sturen. Je wordt uit je concentratie gehaald – en ook nog eens in de verleiding gebracht om binnengekomen berichten te checken. Gelukkig kun je nu met tools als Shareaholic met één klik vanaf de website die je bezoekt een e-mail verzenden.

Bekijk ook eens de statistieken van je e-mailprogramma. Dat maakt je bewust van de hoeveelheid tijd die je met het lezen en beantwoorden van je mail kwijt bent. En nog een laatste tip: e-mail is een van de vele communicatiekanalen. Zo leent de telefoon zich beter voor het bespreken van een gevoelig onderwerp of het verkrijgen van een antwoord op een dringende vraag.

Zoeken

Door te zoeken kunnen we niet alleen informatie vinden, we kunnen het ook inzetten als tool om informatie te bewaren en te organiseren. Wanneer je bijvoorbeeld twijfelt in welke folder een document moet worden opgeslagen, kunnen bepaalde systemen – onder andere MessageSave van het Amerikaanse softwarebedrijf TechHit – je daarbij helpen. De woorden uit het document worden vergeleken met de woorden uit al opgeslagen documenten in verschillende folders op je computer. Het systeem voert hiervoor een zoekopdracht uit en komt aan de hand van de resultaten met een aantal suggesties.

Een ander voorbeeld zijn de virtuele folders² die Microsoft vanaf Windows Vista heeft geïntroduceerd. Die folders staan ook wel bekend als opgeslagen zoekopdrachten (vanaf Windows 7 worden deze folders Bibliotheken genoemd). Met deze virtuele folders kan je bestanden die inhoudelijk aan elkaar gerelateerd zijn, eenvoudig vinden en bij elkaar houden. Je geeft criteria op waaraan de bestanden moeten voldoen en aan de hand van deze criteria worden bestanden – ongeacht hun fysieke locatie – dynamisch samengevoegd in een virtuele folder. Apple heeft deze virtuele folders onder de naam Smart Folders geïntroduceerd bij de release van Mac OS X v10.4.

Door de aanwezige filter- en sorteeropties in systemen zoals de Windows Verkenner te gebruiken, kun je informatie op een automatische en een dynamische manier beheren.

Het web

Het web is een cruciaal kanaal voor PIM-activiteiten. Je vindt er niet alleen informatie, je voegt er ook informatie aan toe. Bovendien is het een bron van ideeën, metingen, waarnemingen, anekdotes, problemen en oplossingen die relevant zijn voor PIM-activiteiten. Social tagging, bekend van bookmarksites als Delicious en van fotosite Flickr, zorgt ervoor dat gedeelde informatie beter toegankelijk is. Tevens kan die informatie dienen als input voor het toegankelijk maken van je persoonlijke informatie. De tags die je gebruikt in Delicious en Flickr, kan je ook integreren in het opslagsysteem van je computer.

Ontwikkelingen als RSS (Really Simple Syndication), API's (Application Programming Interface) en mash-ups (een website die gevoed wordt door RSS en API's en zo content combineert van andere bronnen) zorgen ervoor dat we losse stukjes informatie kunnen samenvoegen en daardoor de relevantie ervan kunnen verhogen. Cloudapplicaties zoals Dropbox en Evernote geven ons plaats- en tijd-onafhankelijke toegang tot onze persoonlijke informatie. En ook bibliografische software zoals Refworks is geëvolueerd naar een online vorm.

Gebruik het web dus als een bron van tools en strategieën voor je PIM-activiteiten. Bovendien vind je er kritische besprekingen die kunnen helpen bij het kiezen en evalueren. Let op dat de tools flexibel zijn en functies bevatten die het bekijken, groeperen, annoteren en koppelen van documenten ondersteunen.

Hou ook rekening met je eigen voorkeur bij het organiseren van informatie. Werk je graag met folders, dan dient de PIM-tool het bladeren in een hiërarchische folderstructuur te ondersteunen. De opslagdienst Dropbox is daarvoor geschikt. Of ga je liever aan de slag met tags (de platte aanpak)? Kies dan bijvoorbeeld de bookmarksite Delicious. Het notitieprogramma Evernote is een PIM-tool die beide aanpakken ondersteunt.

In de literatuur over PIM wordt ervoor gepleit dat de tools volgens drie principes moeten werken: (1) alle informatie over één project moet kunnen worden ingedeeld onder dezelfde categorie, ongeacht het technologische formaat; (2) informatie van groot belang moet duidelijk zichtbaar en toegankelijk zijn en informatie

* * * * *

* * * * *

‘Bekijk eens de statistieken van je e-mailprogramma’

van minder belang moet minder zichtbaar zijn, zodat het geen afleiding vormt voor de gebruiker; (3) informatie moet kunnen worden teruggevonden en bekeken door de gebruiker in dezelfde context als waar in het eerder werd gebruikt.

Studenten en hun PIM

Hoe managen studenten hun informatie? En welke strategieën en tools gebruiken zij daarvoor? Om daar achter te komen vulden 324 studenten van de Haagse Hogeschool in de lente van 2012 een vragenlijst in. De gegevens vormden de input voor mijn scriptie voor de Master Culturele Informatiewetenschap.³ De vragen hadden betrekking op vier aspecten van PIM: (1) het verzamelen van informatie, (2) informatie bewaren, (3) informatie organiseren en terugvinden en (4) de perceptie van studenten ten aanzien van PIM. Daarbij werd alleen gekeken naar studiegerelateerde informatie.

Studenten van de Haagse Hogeschool verzamelen informatie voor hun studie voornamelijk via internet en richten zich daarbij vooral op websites en elektronische documenten. Ze hebben de neiging alle gevonden informatie te bewaren. Dit kan twee oorzaken hebben. Ten eerste vindt de student het lastig om te bedenken of hij de informatie in de toekomst nog eens nodig zal hebben. Ten tweede is er de paradox van het verwijderen. Hoewel irrelevante informatie de aandacht afleidt van het terugvinden van belangrijke informatie, kost het tijd en moeite om bij elk informatie-item een afweging te maken: bewaar ik het item of gooi ik het weg? Studenten kiezen voor de makkelijke weg: bewaren.

Over het verwijderen van documenten wanneer ze niet meer nodig zijn, heerst verdeeldheid: de ene groep studenten verwijdert deze documenten, een ander deel laat de documenten staan waar ze deze

De juiste informatie bij de juiste persoon

Adlib Bibliotheek catalogiseert meer dan boeken alleen. Adlib Bibliotheek vormt de kern van een compleet informatie- en kenniscentrum. Desgewenst kunt u deze kern uitbouwen met de uitleen-, bestel- en tijdschriftenmodules, of met vragenregistratie, SDI, full-text search en verschillende online services. Iedere vorm van informatie wordt zo op maat gemaakt voor uw gebruikers. Niet voor niets is Adlib Bibliotheek in gebruik bij vele mediatheken, bedrijven, (hoge)scholen, en juridische en overheidsinstellingen.

Adlib Bibliotheek

Veelzijdig Overzichtelijk Aanpasbaar aan alle soorten publicaties
Internetmodules: SDI attenderen, Online reserveren en Full text zoeken Eenvoudig titelbeschrijvingen ontlene Makkelijk rapporteren Geïntegreerde aanvullende modules: Bestelmodule, Uitleenmodule en Tijdschriftenmodule Meertalig Internationale standaarden SRU, ISBD/AACR2, Z39.50 MARXML, OAI-PMH en meer Integreerbaar met Adlib Museum en Adlib Archief tot één 'crossdomain' systeem API-koppelingen Keuze databases MS SQL Server, Oracle, Adlib Internet ready.

Adlib Information Systems
(0346) 58 68 00
sales@adlibsoft.com
www.adlibsoft.com

‘Uitdagingen van PIM leveren studenten weinig problemen op’

oorspronkelijk hebben opgeslagen. Zowel voor het opslaan als het beheren van informatie gebruiken de studenten traditionele tools en strategieën. Ondanks de opkomst van cloudoplossingen voor opslag, bewaren ze hun documenten liever lokaal: op computer, laptop, USB-stick of externe harde schijf. Alleen e-mail is bij deze groep als webapplicatie ingeburgerd.

Voor het organiseren en terugvinden van informatie heeft de hiërarchische aanpak de voorkeur. Studenten prefereren folders boven tags en navigeren door de folders en bestanden tot ze het juiste document hebben gevonden. Weinig gebruik maken ze van PIM-tools als bibliografische software. Dat geldt ook voor clouddiensten als Delicious of Evernote; ze worden alleen gebruikt voor het delen van informatie.

Ten slotte zijn de uitdagingen van PIM – informatie-overload, fragmentatie van informatie en de vele manieren waarop

we informatie kunnen organiseren en catalogiseren – geen issue voor studenten. Ze zijn niet veel tijd kwijt met het terugvinden van hun opgeslagen informatie. Ze hoeven informatie niet opnieuw te vergaren omdat ze vergeten zijn waar ze deze hadden opgeslagen. En ook bij het gebruik van meerdere apparaten ervaren studenten geen moeilijkheden.

Vaardig in PIM

Ondanks dat de uitdagingen van PIM voor studenten weinig problemen opleveren, geven ze wel aan het belangrijk te vinden meer over deze vorm van informatiemanagement te weten te komen. Ook zou er volgens hen in het onderwijs aandacht aan moeten worden besteed. PIM moet dus een plek krijgen in het curriculum van de opleidingen. Een goed startpunt zijn lessen en instructies in informativaardigheden. Om informatiemanagement effectief toe te passen, moet het immers worden verweven met informatiegebruik.

Welke PIM gerelateerde onderwerpen kunnen aan bod komen bij informativaardigheden? Ten eerste moet er geanticipeerd worden op problemen rond de fragmentatie van opslag van informatie. Dit kan gebeuren door een correcte houding in documentmanagement te stimuleren. Ten tweede moet een juiste opstelling worden bevorderd bij het anticiperen op de waarde van informatie. De ontwikkeling van PIM-vaardigheden draagt zo bij aan een leven lang leren. <

advertentie

**Tijdelijke versterking
nodig binnen uw
informatieafdeling?**

DETACHERING

Reekx
www.reekx.nl

Noten

- 1] Meer lezen over PIM? Jones, W. P. (2008). *Keeping found things found: The study and practice of personal information management*. Amsterdam: Morgan Kaufmann Publishers
- 2] Informatie over het gebruik van Virtuele Folders (Windows Vista): tinyurl.com/bf8necw; informatie over het gebruik van Bibliotheken (Windows 7): tinyurl.com/9w96ezr en informatie over het gebruik van Smart Folders: tinyurl.com/byktyba.
- 3] Liefsoens, L. (2012). *Studenten en hun 'Personal Information Management'*. Amsterdam: UvA, Faculteit der Geesteswetenschappen, FGw MA Culturele informatiewetenschap. Raadpleegbaar via bit.ly/masterscriptieleen of dare.uva.nl/scriptie/427354.

Leen Liefsoens is redacteur van *InformatieProfessional*.

Denken over digitale selectie en waardering van archiefstukken

Ruud Yap (Nationaal Archief) onderzocht voor zijn opleiding Archiefwetenschap aan de Universiteit van Amsterdam welke veranderingen digitalisering teweeg heeft gebracht in het denken over de waardering en selectie van archiefstukken.

Door: Ruud Yap

Mijn onderzoek begon met een op het oog eenvoudige vraag over het schonen van een digitaal archief. Binnen het 'papier' proces is dit een reguliere beheerskwestie (schonen is: 'selectie van voor vernietiging aangewezen archiefbescheiden uit overigens voor bewaring in aanmerking komende omslagen of pakken').¹ Maar hoe gaan we daarmee om binnen een digitale omgeving? Ik heb me hierbij drie vragen gesteld: welke betekenis heeft digitalisering voor de definitie van het record, welke gevolgen heeft die definitie voor de opvattingen over waardering, selectie en verwijdering en welke betekenis hebben deze opvattingen voor de praktijk van waarderen, selecteren en verwijderen?

Aanpalende wetenschappen

De vragen heb ik beantwoord door te kijken naar aanpalende wetenschappen en disciplines. Op basis van concepten uit de sociologie, wetenschapsdynamica en science & technology studies en toepassingen binnen de wereld van big data science heb ik antwoorden geformuleerd die grip geven op de digitale selectie en waardering.

Waardering & selectie

Waarderen is het bepalen welke criteria er zijn om archiefdocumenten

nog langer te bewaren; waarderen is het maken van een keuze, een waardebeoordeling: juridisch, administratief, historisch.² *Selectie* is de administratieve verwerking van de waardering, gevolgd door permanente *bewaring* of uiteindelijk *vernietiging*.

Ik concludeer dat waardering een constituerend proces is: het geeft betekenis aan een record vanuit een bepaalde gemeenschap. Daardoor is het ook de vraag of waardering en selectie en uiteindelijk vernietiging vanuit één perspectief wenselijk is. Digitalisering maakt het ons juist mogelijk om meerdere perspectieven gelijktijdig te blijven hanteren. Ervan uitgaande dat we 'alles' bewaren, heb ik gekeken naar een

mogelijke omgang met de informatieberg. Het bewaren van alle informatie heeft natuurlijk wel kostentechnische bezwaren en er zijn nog onopgeloste uitdagingen op het gebied van digitale duurzaamheid, maar de oplossingen binnen de data-intensieve wetenschap geven handvatten voor de informatie- en archiefsector. Waardering en selectie zijn binnen big data ook belangrijke processen die duiding mogelijk maken. De inzet van deze processen is echter anders. Daar waar binnen de archivaliek waardering en selectie vaak gericht zijn op de beheersing door middel van het kleiner maken van de hoeveelheid informatie, zijn ze binnen de data-intensieve wetenschap gericht op

het bruikbaar maken van informatie. Waardering wordt daar gezien als verrijking van data, en selectie als het aanbrengen van informatiefilters (door middel van metagegevens) die een verbreding of versmalling van het perspectief bewerkstelligen. Om dit mogelijk te maken rijkt men instrumenten aan zoals genretaxonomieën, waarmee waardering geautomatiseerd kan worden, of semantische infrastructures, waardoor het werk verdeeld kan worden. Schonen hoeft dus niet meer: omhels de stortvloed van informatie. Binnen de archivaliek zijn waardering en selectie vaak gericht op beheersing door middel van het kleiner maken van de hoeveelheid aan informatie. Feit is echter dat er op dit moment onnoemelijk veel informatie wordt gecreëerd. Daar zullen we mee moeten leren omgaan. Ik hoop te hebben aangetoond dat het beter is om onze energie niet te richten op de beheersing van die informatie, maar op het gebruik. Een drenkeling kan beter leren zwemmen dan proberen de oceaan kleiner te maken. <

Noten

- 1] A.J.M. Den Teuling, *Archiefterminologie voor Nederland en Vlaanderen*. Den Haag 2007, lemma 117.
- 2] Peter Horsman, *Abuysen ende Desordiën. Archiefvorming en archivering in Dordrecht 1200-1920*, Amsterdam 2009, pp. 33-37.

Scriptie is te raadplegen op www.scriptiesonline.uba.uva.nl/420183

Ruud Yap is Project Portfolio Manager Sector Informatie, Infrastructuur en Innovatie bij het Nationaal Archief.

De Britse technologiejournalist Danny O'Brien introduceerde de term *life hack*. 'Life' verwijst naar het persoonlijk aandachtsgedebied om een probleem op te lossen, zoals persoonlijke productiviteit, organisatie of werkprocessen. Een 'hack' kan worden samengevat als een passende vindingrijke oplossing. De Nederlander Martijn Aslander definieert lifehacking als 'een mix tussen timemanagement, kennismanagement en persoonlijke ontwikkeling, met een vleugje web 2.0 en een vleugje MacGyver'. De redactie wil in deze nieuwe rubriek 'hacks' aanbieden voor een 'life' als informatieprofessional, waarin meer doen in minder tijd met minder stress vooropstaat. In de eerste aflevering komen twee hacks voor timemanagement aan bod: een takenplanner en een online agenda.

Remember The Milk – helemaal b(l)ij

Door: Alice Doek

Ben je op zoek naar een tool die helpt bij het plannen van je werk, dan is *Remember The Milk* het overwegen waard. Via de browser en/of via mobiele apps (beschikbaar voor iOS en Android) kun je je takenlijst bekijken, vullen en bewerken.

Er zijn erg veel concurrerende producten op deze markt en lang niet allemaal gratis. Bedenk dus goed aan welke eisen jouw tool moet voldoen.

Remember The Milk werkt niet volgens de inmiddels klassieke 'Getting Things Done'-benadering van David Allen, maar kan daar wel voor worden gebruikt. Nieuwe taken kun je in een inbox zetten om later uit te splitsen, maar ook direct in een submap naar keuze. Het is mogelijk om slimme mappen aan te maken waarin taken op basis van door jou aangegeven criteria worden geplaatst.

Prioritering is mogelijk in drie graden en als deadlines kun je een exacte datum invoeren, gewoon 'vrij-

dag' of bijvoorbeeld 'elke week'. In alle mappen worden eerst de taken met prioriteit getoond en daaronder die met deadlines.

Aan taken kunnen diverse kenmerken zoals geschatte benodigde tijd, contactpersonen, url, tags en locaties worden gekoppeld. Maar wil je het simpel houden dan kan dat ook, zonder last te hebben van de geavanceerde opties.

Mocht dat bij jouw werkwijze passen, dan is het handig om *Remember The Milk* herinneringen te laten sturen via mail, op een tijdstip vlak of ruim voor je deadline.

Erg prettig is het gebruik van de mobiele app op bijvoorbeeld de iPad. Je hoeft hiermee niet online te zijn om taken te kunnen bekijken en toe te voegen. Zodra het apparaat weer netwerkverbinding krijgt, wordt er direct gesynchroniseerd en ben je weer helemaal bij.

Zowel het voltooid verklaren als het uitstellen van een taak zijn eenvoudig en de zoekfunctie werkt goed, ook voor voltooide taken. <

Agenda – meer dan een kalender

Door: Leen Liefsoens

De gratis online agenda van Google werkt zoals iedere andere agenda. Het voordeel zit hem in de toegang – al je afspraken op één plek via je browser – en de vele extra functies.

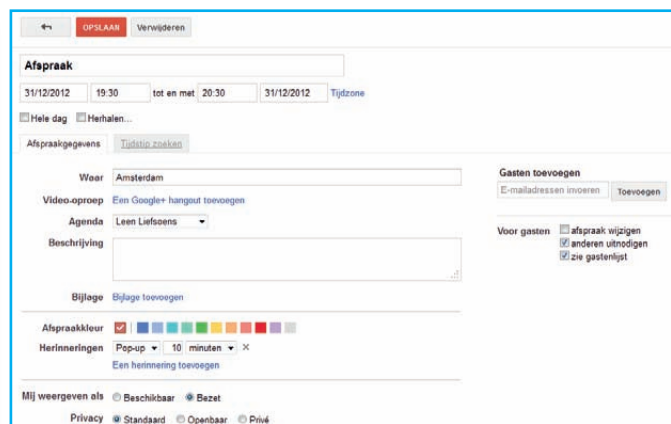
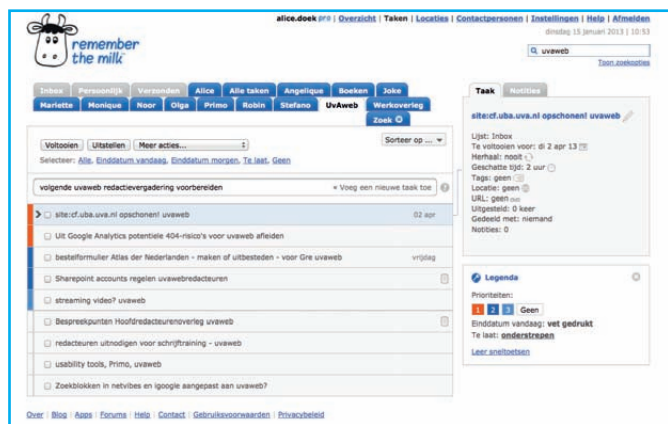
Wanneer je je aanmeldt, krijg je een scherm met de actuele kalender. Een afspraak voer je in via de knop 'maken' of door op een leeg gedeelte van een dag te klikken. Herinneringen komen binnen via e-mail, pop-ups of SMS.

Je kan kiezen voor verschillende weergaven: dag, week, maand, zeven dagen of een lijst van je afspraken. Via de instellingen kunnen standaard zaken als vergaderduur, het weergeven van dagen en afspraken en de dag waarop de week start worden opgegeven. Extra standaard informatie zoals de Nederlandse vakantiedagen of weeknummers toevoegen aan je agenda gaat eenvoudig via Andere Agenda's. <

De agenda kun je delen met anderen via hun e-mailadres. Agenda's kunnen ook worden gepubliceerd via een link of embed code. Maak een overlay van je eigen agenda en de agenda's die met jou gedeeld zijn, zodat je snel kunt zien wanneer iedereen beschikbaar is.

Door de zoekopties via het pijltje naast het zoekvenster te activeren, kun je je zoekopdracht in je agenda specificeren via de 'wat'-, 'wie'-, 'waar'-, 'zonder'- en 'datum'-velden. Via Google Labs kunnen verschillende opties worden ingesteld: afspraken automatisch weigeren als je agenda toch al aangeeft dat je niet kunt, bijlagen toevoegen aan afspraken (zoals een routebeschrijving), snel zien of een ander tijd heeft via het lab 'vrij of bezet', en het lab 'volgende vergadering' laat in één opslag zien wanneer je volgende afspraak plaatsvindt.

Er zijn synchronisatieopties voor Outlook en mobiele apparaten. En Google Agenda kan overweg met iCalendar en CSV-bestanden. <

Nieuws

Commissaris van de Koningin
Roel Robbertsen feliciteert NVB
met het verkrijgen van
het predikaat Koninklijk

NIEUWE STATUTEN

Al enige tijd was het duidelijk dat de statuten en ons huishoudelijk reglement sterk verouderd zijn en vernieuwing behoeven. En daar gaan we dit jaar aan werken. Een statuut dat veel beter is afgestemd op de wijze waarop verenigingen in de 21e eeuw vorm zouden moeten krijgen. Een statuut dat voldoende flexibiliteit biedt om snel veranderingen te adopteren. In de ALV van februari willen we een commissie benoemen om nieuwe statuten en huishoudelijk reglement op te stellen. Wil je je daarvoor beschikbaar stellen, maar heb je geen mogelijkheid om naar de ALV te komen? Maak dan je belangstelling bekend door een mailtje te sturen naar info@nvbonline.nl.

2013: EEN NIEUWE NAAM, NIEUWE STATUTEN EN NIEUWE LEDEN

Op het jubileumcongres werd de NVB onderscheiden met het predikaat 'koninklijk', waarmee een nieuwe levensfase voor de vereniging aanbrak. Na 100 jaar het acroniem NVB te hebben gebruikt en te hebben opgerekt van 'Nederlandse Vereniging van Bibliotheacarissen' tot 'Nederlandse Vereniging van Beroepsbeoefenaren in de bibliotheek-, informatie- en kennissector', werd het tijd voor een nieuwe – koninklijke – naam. Een uitnodiging aan de leden om een nieuwe naam te suggereren leverde 86 verschillende suggesties op. Het bestuur koos er vijf en legde die voor aan de leden. 308 leden stemden op de vijf namen en met 58,6% van de stemmen werd de nieuwe naam gekozen:

KNVI: Koninklijke Nederlandse Vereniging van Informatieprofessionals

Bij een nieuwe naam hoort een nieuw logo en een nieuwe huisstijl: daar wordt op dit moment hard aan gewerkt. We hopen dit zeer binnenkort te mogen voorstellen.

	2012	2011
BMI	231	210
JI	167	171
O&O	449	487
OB	213	216
Prisma	473	462
SB	441	450
	1.974	1.996

IK BEN LID ... EN NU JIJ!

Een nieuwe naam, nieuwe energie... dat vraagt om nieuwe leden! We weten het allemaal: het aantal leden neemt af. Vergrijzing aan de ene kant, maar vooral ook onvoldoende vergroening zijn belangrijke oorzaken. Het bestuur heeft in 2012 twee vernieuwde vormen van lidmaatschap aan de ALV voorgesteld: voor studenten en gepensioneerden. Beide lidmaatschappen bieden tegen zeer aantrekkelijke korting een lidmaat-

schap met gratis toezending van het vakblad InformatieProfessional! Meer hierover vind je op ennuij.net.

Maar er is nog steeds een groot potentieel aan collega-informatieprofessionals die lid zouden kunnen worden. Daarom doen we een beroep op jullie, de bestaande leden. Help mee aan het vergroten van de ledentallen door collega's te interesseren en lid te maken.

IK BEN NVB-LID...

“... omdat het een club is die het informatievak hoog heeft zitten.
Daar voel ik mij bij thuis”

Edith van Dasler, informatiemanager
bij EYE Filminstituut Nederland

AGENDA

14 februari Algemene Leden Vergadering

Als je je nog niet hebt opgegeven voor de ALV, dan kan dat nog. Meld je aan via gg.gg/alv0214. Je kunt op deze link ook commentaar kwijt voor het geval je niet kunt komen!

Geschiedschrijving of zelffelicitatie?

Universiteitsbibliotheken van Leiden en Groningen geboekstaafd

Nederlandse bibliotheken zijn te bescheiden. Ze spelen een belangrijke rol in de Nederlandse maatschappij, maar scheppen daar nauwelijks over op, vindt Jos Damen. De onlangs verschenen boeken over de geschiedenis van de universiteitsbibliotheken in Groningen en Leiden maken dat enigszins goed.

Door: Jos Damen

Alex C. Klugkist en Sybren Sybrandy: *Van knekelhuis tot kloppend hart. Geschiedenis van de Bibliotheek van de Rijksuniversiteit Groningen 1615 tot heden* | Barkhuis & Universiteitsbibliotheek Groningen | 2012 | ISBN 9789491431180 | € 24,95 | Waardering: ●●●●○

Christiane Berkvens-Stevelinck: *Magna Commoditas. Leiden University's Great Asset. 425 Years Library Collections and Services* | Leiden University Press | 2012 | ISBN 9789087281656 | € 69,95 | Waardering: ●●●●○

respectievelijk 250 (Groningse) en 300 (Leidse) pagina's staan boordevol met kleurige afbeeldingen van prachtboeken en prenten. Het hoge salontafelgehalte komt tot uitdrukking in het kloeke formaat en in het gewicht van de boeken: Leiden weegt 1,3 kilo, Groningen is met 1,6 kilo net wat zwaarder.

Gelijke opzet

De inhoudelijke opzet is verrassend gelijk: een bibliotheekgeschiedenis (collecties, gebouwen en bibliothecarissen) wordt in beide gevallen uitgebreid tot een cultuurgeschiedenis, met verhalen over handschriften, drukken en digitale boeken, over de opkomst van tijdschriften

De geschiedenis van Nederlandse bibliotheken als belangrijk onderdeel van cultuuroverdracht en kennisdeling is onderbelicht. Jammer, want over bibliotheken als die in Amsterdam, Delft, Nijmegen en Utrecht zijn interessante boeken te schrijven. Zeker, over de UB Utrecht verscheen 25 jaar geleden een eerste deel van een geschiedenis (tot 1936!). En over de Universiteitsbibliotheek Amsterdam is 20 jaar geleden ook een boekje geschreven. De Koninklijke Bibliotheek in Den Haag kreeg 15 jaar geleden een huldeboek, van de hand van het echtpaar M. Meijer en P.W. Klein, eminente historici.

Maar verder blijft het boekenplankje leeg.

De geschiedenis van openbare bibliotheken in Nederland heeft in Paul Schneiders een goed pleitbezorger, bijvoorbeeld met zijn dikke boek *Nederlandse bibliotheekgeschiedenis* uit 1997. Er verschenen in de afgelopen jaren verder aardige werkjes van anderen, onder meer over de bibliotheken in Sneek, Alkmaar, Arnhem en Waalwijk, maar er zijn voldoende onderwerpen en bibliotheken onderbelicht: Amsterdam, Rotterdam, Thysiana Leiden.

UB Leiden én Groningen

Er is veel moois mogelijk. Dat ma-

ken twee boeken duidelijk die onlangs bijna tegelijkertijd verschenen. Allebei beschrijven ze de geschiedenis van een van de twee oudste nog bestaande universiteitsbibliotheken in Nederland: Leiden en Groningen. Tussen de twee uitgaven bestaan eigenlijk maar twee verschillen: de prijs en de taal. Het Leidse boek is in het Engels en kost 70 euro, de Groninger, in het Nederlands, slechts 25 euro.

De overeenkomsten tussen de boeken zijn talrijk. Beide beschrijven ongeveer 400 jaar bibliotheekgeschiedenis, chronologisch verteld en doorschoten met vele voorbeelden van bijzondere collecties. De

in de zeventiende eeuw (en over andere gestolde wetenschapsvormen), over schenkingen, oorlog en diefstal. Heel soms gaat het gelukkig ook over miskopen, homoseksualiteit, romantici en losbandigheid. In beide boeken krijgen de speciale collecties ruim baan. Voor Groningen betekent dat bijvoorbeeld aandacht voor de oudste oud-Friese tekst, het Maerlant-handschrift, een bijbel van Luther, Scandinavica, Hispanica en de collectie rond De Ploeg. Leiden heeft bijna te veel om op te noemen: grote Oosterse collecties, de Aratea, archieven van geleerden als Jan Oort en Huizinga, fotocollecties...

Drie versies

Beide boeken zijn geschreven door (oud-)medewerkers van de bibliotheek. In Groningen waren dat Sybren Sybrandy en oud-bibliothecaris Alex Klugkist, die vlak voor het verschijnen van het boek overleed. *Magna Commoditas* (over de UB Leiden), geschreven door Christiane Berkvens, verscheen al in 2001 in het Nederlands (die editie is alleen nog antiquarisch verkrijgbaar voor circa 25 euro). In 2004 verscheen een Engelse samenvatting (ook uitverkocht) en nu ligt er dus een nieuwe en uitgebreide Engelse versie, in een nieuwe vertaling, met een toegevoegd hoofdstuk over de laatste tien jaar (geschreven door een anonieme auteur), met een keuze uit de collecties door de conservatoren en met interviews met gebruikers.

Knekelhuis

Het gevaar van auteurs uit eigen kring is dat te weinig afstand genomen wordt, waarmee 'zelfelicitatie' op de loer ligt. Groningers zijn gelukkig onderkoeld. De eerste zin van het voorwoord is een Gronings compliment: 'Het kon minder.' Vervolgens gaan de auteurs uitgebreid in op twee niet bepaald vleiende gedichten van Constantijn Huygens over de Groningse bibliotheek, waar ze het woord 'knekelhuis' uit de titel aan ontlenen.

Leiden trekt in het laatste hoofdstuk nogal een grote broek aan, maar dateert anderzijds het begin van de bibliotheek nu twaalf jaar later: in 1587, met de ingebruikneming van het gebouw aan het Rapenburg. Eerder werd vaak de schenking van de Polyglot Bijbel door Willem van Oranje (1575) als begin gezien.

Automatisering

De computer doet in de jaren zeventig zijn intrede in de bibliotheek. Eerst worden de titels geautomatiseerd (via microfiches naar een online catalogus in de jaren tachtig), dan de inhoud van de boeken en tijdschriften zelf (jaren negentig). E-journals, Google Books en Google Scholar krijgen in beide boeken

175-jarig bestaan van de bibliotheek in 1996, samen met een *Bijbel van 1663* – 'Cluk de grote Blauze atlas' J. Blouw Grooten atlas, of werkd-berchryp (Amsterdam, 1642-1666), in 3 delen, proncktrac van menige bibliothek, in saevenrig.
Kaarten in atlasen of goetshoeven worden in seerdere seewen vaak als afsondelijke bladen ingeslakt, met als overigen de platen in werken over natunnlijke historie. Zo sijn er later dier ook weerkmakelij uit te nemen en brengen in de presenthandel vaak hoge prijzen op. Zo is het dan ook blansder dat in het Christogic exemplaar van de zogenamde Ditschisch-rosnik, toegeschreven aan Cornelius Janszoon (ca. 1610-1670), en gedrukt in Leiden door Jan Seaver in 1672, het enige bekende exemplaar van de eerste in Holland uitgegeven wereldkaart voorkomt. De kaart uit 1672 is een navolging van de in 1657 vreeschen wereldkaart van Martin Waldseemüller. (1) 88

175-jarig bestaan van de bibliotheek in 1996, samen met een *Bijbel van 1663* – 'Cluk de grote Blauze atlas' J. Blouw Grooten atlas, of werkd-berchryp (Amsterdam, 1642-1666), in 3 delen, proncktrac van menige bibliothek, in saevenrig.
Kaarten in atlasen of goetshoeven worden in seerdere seewen vaak als afsondelijke bladen ingeslakt, met als overigen de platen in werken over natunnlijke historie. Zo sijn er later dier ook weerkmakelij uit te nemen en brengen in de presenthandel vaak hoge prijzen op. Zo is het dan ook blansder dat in het Christogic exemplaar van de zogenamde Ditschisch-rosnik, toegeschreven aan Cornelius Janszoon (ca. 1610-1670), en gedrukt in Leiden door Jan Seaver in 1672, het enige bekende exemplaar van de eerste in Holland uitgegeven wereldkaart voorkomt. De kaart uit 1672 is een navolging van de in 1657 vreeschen wereldkaart van Martin Waldseemüller. (1) 88

Twee pagina's uit *Van knekelhuis tot kloppend hart*

enige aandacht. Ook het effect van internet op de collectie en op de dienstverlening komt aan bod, evenals het eigen digitale aanbod (zoals repositories). Toch blijft het fysieke bezoek hoog: bij Groningen zelfs tot 1,5 miljoen bezoekers per jaar. Graag hou ik beide bibliotheken overigens aan hun grote woorden over het belang van gratis digitaal aanbod: worden deze fijne boeken zelf ook online beschikbaar gesteld?

Details

Nauwelijks kritiek dus? Vier kleine opmerkingen dan. Beide boeken gaan soms uitgebreid op detailkwesties in, zeker in de bespreking van de laatste decennia. Leiden neemt de aardige inleiding van Nicholas Basbanes uit de eerdere Engelse editie helaas niet over. Voor wat betreft de oorlogstijd wordt de niet erg moedige Groningse bibliothecaris De Buck ten onrechte met handschoentjes aangepakt. En

cijfers zijn niet de sterkste kant: Groningen overdrijft het aantal uitleningen zelfs met een factor tien: 3 miljoen in plaats van 300.000 per jaar (pagina 178). Maar dat is allemaal muggenzifterij, die bijna ongepast is bij de verschijning van deze interessante, goed leesbare en overdadig geïllustreerde boeken. <

Jos Damen is hoofd van bibliotheek en IT bij het Afrika-Studiecentrum in Leiden.

142 *MAGNA COMMODITAS* LEIDEN UNIVERSITY'S GREAT ASSET THE CHOICE OF ARNOLD VROUK CURATOR OF ORIENTAL MANUSCRIPTS AND RARE BOOKS 143

Portrait of Christian Snouck Hurgronje (1827-1899) in Oriental dress during his stay in Mecca, 1885.
"Christian Snouck Hurgronje, pioneer of Dutch colonial orientalism, distinguished by some confusion in Leiden University Library after his death in 1911. In 1885, the young Snouck Hurgronje had left for the Arabian Peninsula. He first lived in Jeddah, where he carried research assignments into the mountains of 'haram' Meccan from the Dutch East India. Snouck Hurgronje quickly discovered that the best way of bringing out research is possible about where they could escape from the eyes of non-believers. In order to get to Mecca, he converted to Islam.
Snouck Hurgronje arrived in Mecca on 1 February 1885. He had a camera - which must have been expensive - sent from Jeddah so that he could record life in Mecca. Besides, as a European, he would stand out too much when taking outdoor photographs. He relied on the help of a local doctor, Abd al-Ghaffar, who had some experience with photography. The photograph above shows Snouck Hurgronje in Oriental dress, and was taken by the doctor."

Illustration by Keas van Dongen (1877-1988) in a partial translation of the *One Thousand and One Nights*, *Heavenly Beauties of the Thousand and One Nights*. In the left wing, the young girl's progress in the forest is described as an earthly new, complex, and unexplored territory that was said to have been built on the Arab's spine. The line does not meet at one end.
The translator Joseph Charles Meador (1853-1898), was an Orientalist and French nationality who was born in Cairo. He studied medicine and spent four years working as a ship's doctor, during which he translated the *Thousand and One Nights* in his spare time. It later transpired that the entire *Beauvoir* and 'hairy' aspects were largely a fragment of his imagination.
The publisher Les Editions de la Graine brought out a story from *Paradise*, *Thousand and One Nights* on 12 December 1918. The first artist was Keas van Dongen, who was born in Delft and lived in Paris, made one hundred and ten drawings and eight watercolours for the publication. Van Dongen had his own image of the Orient. For example, there is a woman wearing suspended and high heels - very much an Oriental woman.
"Who you suppose and prices of up to 1500 francs, the book was clearly intended for a select group of book lovers."

• Photograph of the Kaaba and the Kaaba in Mecca. Snouck Hurgronje was informed by the Ottoman governor that he was to leave the country immediately. In order to escape photography of the Kaaba, he left his camera with the Meccan doctor, Abd al-Ghaffar, with a request to continue taking photos.

"Once he was back in the Netherlands, Snouck Hurgronje used his notes to create his *Genealogie van de Kaaba* (1885), which included three portraits and photographs. The Western scholar had previously thought to accumulate and reach ethnographic information at the base of the Islamic world."

Twee pagina's uit *Magna Commoditas*. Leiden University's Great Asset

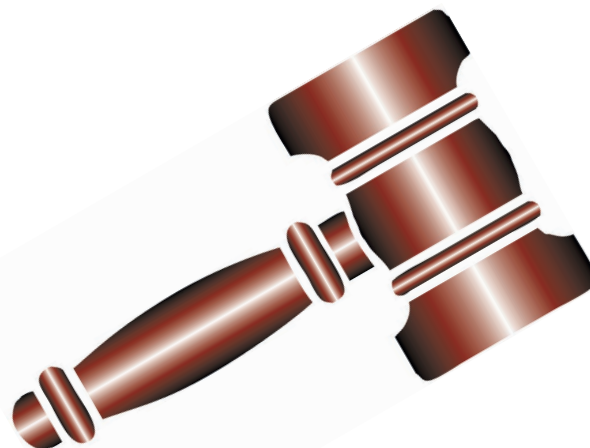
Uitgebreide thuiskopieheffing beter dan downloadverbod

Door: Raymond Snijders

Sinds 1 januari betaal je als consument enkele euro's meer voor een tablet, computer, laptop, smartphone en zelfs een harddiskrecorder. Reden voor die prijsstijging is de invoering van de uitgebreide thuiskopieheffing. Dit betekent dat op media en apparaten waar je digitale content van anderen op kunt bewaren, een heffing zit die bedoeld is als compensatie voor de rechthebbende van die content.

De thuiskopieheffing is een zogeheten billijke vergoeding die betaald moet worden aan auteursrechthebbenden. Dat auteursrecht geeft de maker van een werk het exclusieve recht om dit openbaar te maken en

te vereenvoudigen, behoudens de beperkingen, bij de wet gesteld. In de Auteurswet is een van die beperkingen op het auteursrecht van de maker de mogelijkheid voor consumenten om voor eigen gebruik een thuiskopie te maken van een auteursrechtelijk beschermd werk zonder toestemming van de rechthebbende. Deze beperking zorgt ervoor dat je in Nederland een privé-kopie mag maken op dragers die bestemd zijn om een werk ten gehore te brengen, te vertonen of weer te geven. Het is ook de wettelijke basis om muziek en films van internet te mogen downloaden, ongeacht of het legaal of illegaal materiaal is.

Downloaden of zelf een privé-kopie maken is niet gratis. Volgens de Europese auteursrechtlijn moet er een systeem aanwezig zijn voor het compenseren van de rechthebbenden die benadeeld worden doordat consumenten voor eigen gebruik kopieën mogen maken. Dit is geregeld in hetzelfde artikel in de Auteurswet door te benoemen dat er een billijke vergoeding betaald moet worden door de fabrikanten van de apparaten waar je de kopieën op kunt gebruiken. Dat is de thuiskopieheffing geworden en die wordt door de fabrikanten doorberekend aan de consument.

Die heffing is niet de meest handige oplossing: het leidt tot hogere prijzen voor zowel dragers als apparaten. Bovendien moeten *alle* consumenten betalen voor gebruik van auteursrechtelijk beschermde content van anderen op hun apparaten, ongeacht of ze het daar ook voor gebruiken.

De Staat ging in 2012 op zoek naar een manier om van de thuiskopieheffing af te komen en kwam, in de persoon van staatssecretaris Teeven, terecht bij het aanpassen van de uitzondering zelf. Als consumenten niet meer het recht hebben

om voor eigen gebruik kopieën te maken middels downloaden, dan hoef je op deze manier ook geen stelsel van billijke vergoedingen in stand te houden. Er ontstond een langsturende discussie over een downloadverbod, die tot het einde van dat jaar zou duren. Het had niet veel gescheeld of de mogelijkheid om een thuiskopie te maken, door middel van vrijelijk downloaden, was ingeperkt of zelfs volledig verdwenen.

Omdat er geen kamermeerderheid voor een downloadverbod bleek te zijn, is per 1 januari 2013 alsnog de uitgebreide thuiskopieheffing ingevoerd. Niet ideaal, want iedereen rekent nu een fractie meer af voor een tablet, computer of smartphone. Toch is beter dan het alternatief. Een downloadverbod zou hoogstwaarschijnlijk hebben geleid tot controles op alles wat consumenten downloaden en tot de introductie van een boetestelsel. Dan kun je voor je nieuwe tablet toch maar beter iets dieper in de portemonnee tasten.

Raymond Snijders is senior informatiebemiddelaar bij Hogeschool Windesheim.

advertentie

Mediaservice

Ingressus helpt bij het bestellen en uitleenklaren van uw collectie

INGRESSUS

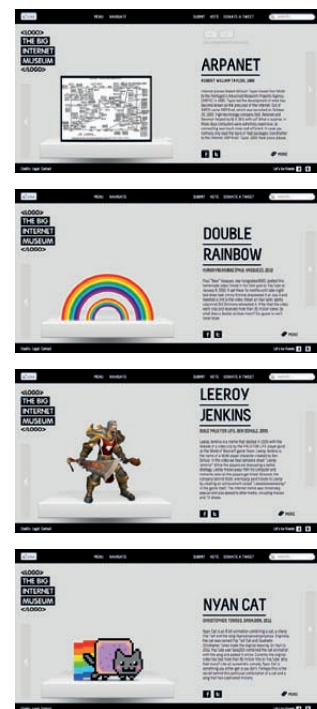
Meer weten?
info@ingressus.nl / 010-2060260
www.ingressus.nl

Bron: NYPL Digital Gallery Photographs concerning labor, housing and social conditions in the US

Beelden uit The Big Internet Museum

A new life in America: 'Italian family in Chicago tenement'. Foto van Lewis Wickes Hine (1874-1940)

events, etc.

6 februari • PUBLISH OPEN ACCESS

OR PERISH? • Symposium Amsterdam • www.knaw.nl

13 februari • DE NIEUWE WERKELIJKHEID VAN DE CREATIEVE INDUSTRIE

• Debat georganiseerd door Het Nieuwe Instituut en Boekmansstichting • Rotterdam • virtueelplatform.nl

21 februari • E-BOOKS IN LIBRARIES: A GLOBAL QUESTION OF SURVIVAL?

• Seminar van IFLA Management of Library Associations en CILIP • Londen • www.ifla.org

21 februari • BLAUWDruk VOOR EEN BETERE WETENSCHAPPELIJKE INFORMATIEVOORZIENING

• Doelen, prioriteiten en concrete samenwerking • Brussel • www.vvbad.be

26-27 februari • OCLC EMEA

REGIONAL COUNCIL • Annual Meeting • Strasbourg • www.oclc.org

28 februari • SURF RESEARCH AND INNOVATION EVENT

• Den Haag • www.surfsites.nl/srie13/

Meer events op www.informatieprofessional.nl

exposities

InfoCamp

De succesvolle eerste editie van LibraryCampNL in 2012 krijgt op 8 februari een vervolg in Zoetermeer. De organisatoren hebben de naam veranderd in InfoCamp, om ervoor te zorgen dat ook studenten die met het werkveld te maken hebben, mee kunnen praten en ideeën kunnen delen. Infocamp is een 'unconference', waarbij de deelnemers aan het begin van de bijeenkomst beslissen wat het programma zal zijn. Er is van tevoren geen inhoudelijk programma, alleen een raamwerkagenda. sites.google.com/site/infocampnl/

VOGIN-IP-lezing

Op 28 februari organiseren VOGIN en InformatieProfessional in Amsterdam een dag rond het thema 'zoeken en vinden'. 's Ochtends is er een keuze uit een aantal gespecialiseerde workshops, waaronder die van zoekexpert Phil Bradley. Hij zal ingaan op 'advanced search techniques and alternative search engines'. 's Middags verzorgt Phil Bradley een keynote en zijn er lezingen van onder anderen Henk van Ess en Joost Janssen. vogin-ip-lezing.net

The Big Internet Museum

Op de valreep van 2012 opende The Big Internet Museum zijn virtuele deuren. Het is een initiatief van een paar medewerkers van het Nederlandse reclamebureau TBWA\NEBOKO en het digitale productie-bureau MediaMonks. Het museum wil het meest interessante van het internet documenteren en tentoonstellen, voor nu en voor toekomstige generaties. Bezoekers kunnen zelf ook museumstukken aandragen, zodat de collectie continu blijft groeien. thebiginternetmuseum.com

A new life in America

Wat dreef de 30 miljoen emigranten tussen 1820 en 1920 van Europa naar Amerika? Bijna een eeuw na de grootste piek in de emigratie lanceren de Digital Public Library of America (DPLA) en Europeana de online tentoonstelling 'Leaving Europe: A new life in America'. De tentoonstelling doet verslag van de motieven, de reis en ervaringen van de emigranten die vol hoop hun familie vaarwel zegden. exhibitions.europeana.eu/exhibits/show/europe-america-en

Turksche boucken

In Museum Meermanno | Huis van het boek in Den Haag is tot 4 maart de tentoonstelling 'Turksche boucken' te zien. De tentoonstelling is een samenwerkingsproject van het museum en de Universiteit Leiden ter viering van 400 jaar betrekkingen tussen Nederland en Turkije. De bezoeker kan in de expositie de carrière volgen van Levinus Warner vanuit het perspectief van de boekenverzamelaar, van zijn studententijd in Leiden tot aan zijn vroege overlijden in Istanbul in 1665. Deze diplomaat kreeg in 1655 de opdracht om de Nederlandse belangen te vertegenwoordigen aan het hof van de sultan van het Osmaanse rijk. Hij was zeer geïnteresseerd in de talen en culturen van het Midden-Oosten en bracht een enorme collectie handschriften bijeen die hij na zijn dood aan de Universiteit Leiden legateerde, de plaats waar hij oosterse talen had gestudeerd. Deze prachtige handschriften worden zelden geëxposeerd en zijn nooit meer in Turkije te zien geweest. Bij de tentoonstelling verschijnt een gelijknamige, rijk geïllustreerde wetenschappelijke catalogus. www.meermanno.nl

PROFESSIONAL IN HET NIEUWS

Arjan de Jongh (1970), deeltijdstudent Media, Informatie en Communicatie aan de Hogeschool van Amsterdam en senior documentalist en productmanager digitale kanalen bij NRC, won onlangs de Villamediaprijs voor zijn bachelorscriptie 'Digital First newsroom voor NRC Handelsblad'.

Waar gaat je scriptie over?

Ik onderzoek wat de gevolgen zijn voor de redactionele organisatie, als NRC een digital first nieuwsorganisatie zou worden.

Wat heb je ontdekt, oftewel: wat zijn de gevolgen?

Het voornaamste obstakel voor 'digital first' blijft het verdienmodel. Zolang dat niet helder is ingevuld, is er geen directe noodzaak om over te stappen. Het is een nogal grote operatie die alle bedrijfsonderdelen raakt. Voor de beantwoording van mijn onderzoeksvraag keek ik in het bijzonder naar de veranderpunten in de transitie: van ombuigingen in de werkprocessen tot de herinrichting van de redactieruimte en vaardigheidstraining van de redacteuren. Het belangrijkste is de cultuuromslag. Je verandert van een krant met één, dagelijkse deadline tot een nieuwsorganisatie zonder deadline.

Wat doet een productmanager digitale kanalen?

Bij NRC Digitaal (nieuwemEDIATEAM en internet-redactie) hou ik me bezig met de apps en digitale edities van NRC. Ik ben geen ontwikkelaar en ook geen redacteur, maar ik zit tussen redactie en techniek in en zorg ervoor dat de krant een correcte digitale equivalent krijgt.

Hoe lang werk je al voor NRC Handelsblad?

Ruim drie jaar nu. Daarvoor bijna tien jaar bij PCM Uitgevers, de toenmalige eigenaar van NRC.

Waarom ben je de studie Media, Informatie en Communicatie gaan doen?

Ik vond dat ik mijn, tot de krantenuitgeverij beperkte, werkervaring een bredere basis diende te geven in het vakgebied.

Eerdere opleidingen?

Geschiedenis, Universiteit Utrecht (niet afge-maakt).

Je allereerste baan?

Ik ben begonnen als uitzendkracht bij Media-resultant. Ik reageerde op een advertentie met de kop 'Maak van kranten lezen je beroep', dat vind ik grappig want in feite doe ik dat nog steeds. Mediarelevant was een bedrijf van PCM Uitge-

vers dat zich bezighield met internet, informatie en documentatie. Daar heb ik gewerkt aan digitale archivering van kranten voor de Nederlandse Persdatabank, een vroege voorloper van Lexis-Nexis.

Welke vakbladen zijn het belangrijkste voor je?

Ik lees weinig vakbladen. Nieuws en informatie haal ik van sites die ik volg via social media en rss-feeds.

Wat is je favoriete site of weblog?

Uiteraard NRC.nl en de andere bekende nieuws-sites. Verder vooral Twitter, Flickr en Tumblr. En ik kom graag op sites over fotografie en kunst, zoals MyModernMet.com of PetaPixel.com. Op het gebied van journalistiek en nieuwe media zijn De-NieuweReporter.nl, GigaOM.com, NiemanLab.org goede blogs om te volgen.

En je favoriete literaire werk?

Pfff, lastige vraag. Ik denk iets van W.F. Hermans. Bijvoorbeeld *Nooit meer slapen* of *De donkere kamer van Damocles*.

Welk ebook las je het laatst?

Ik lees nu op de iPad *Telegraph Avenue* van Michael Chabon.

Welk papieren boek las je het laatst?

Bonita Avenue van Peter Buwalda.

Heeft het papieren boek nog toekomst?

Ja, ik hou van gevulde boekenkasten, maar ik kan

me voorstellen dat een papieren boek een luxe-product wordt. Zo verwacht ik ook dat kranten en tijdschriften steeds minder op papier gaan verschijnen. Een model met alleen op zaterdag een krant in de bus en doordeweeks digitaal zie ik er wel komen. In de praktijk gebruik ik papier en digitaal naast elkaar. Een boek lezen op papier vind ik prettiger, maar een tablet of ereader is handiger voor onderweg.

En welke elektronische publicatie las je het laatst?

De krant van vandaag in de iPad-app.

De beste app die je kent?

Onmisbaar zijn: Spotify, Tweetbot, Instagram, Evernote, Flipboard, Pocket. De laatste app die zich tussen mijn dagelijks gebruikte apps heeft genesteld, is Timehop: een dagelijkse terugblik op je eigen social media-activiteiten op die dag in het verleden. Een leuke app in het vakgebied is *Dit was het nieuws* van de Koninklijke Bibliotheek, die op basis van je locatie historische kranten-artikelen toont.

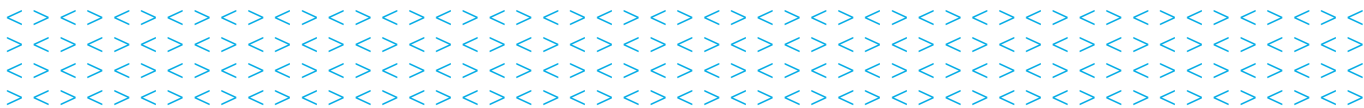
Je favoriete vrijetijdsbesteding?

Fotografie, muziek luisteren en leuke dingen doen met mijn gezin.

Wat had je willen zijn als je geen informatie-professional was geworden?

Fotograaf.

EEN ANDER VAK

Twee keer per week 'draait' streekarchivaris en molenaar Gerrit Kouwenhoven (1956) met de 'Möle van Bats' in het Gelderse Veessen en houdt daar open huis. Hij woont in de bijbehorende molenaarswoning.

Het kan verkeren. Na het uitwaaien van zijn werk bij de vrijwillige brandweer zocht Gerrit Kouwenhoven, streekarchivaris van de gemeenten Epe, Hattem en Heerde, een nieuwe vrijetijdsbesteding. Bij het zien van een draaiende molen in Hattem bedacht hij dat het molenaarsvak wel iets voor hem kon zijn. Zo gezegd, zo gedaan. In 1994 haalde hij het benodigde diploma en vervolgens kon hij draaien in de molen van Veessen. Hij betrok samen met zijn vrouw de bijbehorende molenaarswoning. 'Een mazzeltje; zo'n woning hebben niet veel van mijn collega's,' zegt Kouwenhoven. 'De molen in Veessen is echt oud: uit 1779.

Gelukkig is hij nooit afgebrand en herbouwd, dus authentiek.'

'Ik heb altijd belangstelling gehad voor techniek, en in het bijzonder die uit vroeger tijden. Je realiseert je dan dat een mooi stuk oude techniek in stand wordt gehouden door te draaien. Dat boeit me.' Een gerestaureerde molen die stilstaat, vereist na vijftien jaar alweer een grote opknopbeurt, doceert Kouwenhoven. Maar een molen die draait, wordt gaandeweg onderhouden: kleine mankementen vallen meteen op. Daardoor is een draaiende molen pas na een jaar of veertig weer aan een grote restauratie toe. De molen in Veessen maalt een klein beetje veevoer. 'Ook dat is uitsluitend om de techniek aan de gang te houden.'

Hij vertelt graag over de molen die, evenals het bijbehorende huis, eigendom is van Stichting Molenbezit Gemeente Heerde. Elke zaterdagmiddag is de molen open voor bezoekers. Die openstelling vloeit voort uit het huurcontract. En het zogeheten molenaarscontract schrijft voor dat Kouwenhoven elke maand acht uur draait. Dat aantal uren haalt hij met gemak, aange-

Foto: Stichting Mwanamwenge

zien hij vaak ook nog een avond per week de molen zijn werk laat doen. Over zijn belevenissen blogt hij op de website molenveessen.blogspot.nl, die hij voorziet van zelfgemaakte foto's en filmpjes. 'Ik bereik er meer mensen door; en het is leuk om zo mijn familie, die ver weg woont, te laten zien hoe de molen erbij staat,' aldus Kouwenhoven die ook over zijn archiefwerk blogt (streekarchieffehh.blogspot.nl). Maar op papier valt er eveneens een en ander te lezen. Tien jaar lang verzamelde Kouwenhoven alle zaken over 'zijn' molen die hij bij toeval tijdens zijn werk als streekarchivaris tegenkwam. Hij componeerde uit de

vele feitjes en wetenswaardigheden het boek *Geschiedenis van de Möle van Bats te Veessen*. Voortdurend sprokkelt hij gegevens over de molens in zijn werkgebied Epe, Hattem en Heerde bij elkaar. Ook weer om er over te publiceren.

Als je het beroep archivaris vergeelijkt met dat van molenaar, zijn ze allebei bezig met geschiedenis, vindt Gerrit Kouwenhoven. 'Alleen is het eerste vak niet fysiek, het andere wel. Zeker als er "gekruid" moet worden. Dat wil zeggen dat je de kap van de molen in de richting van de wind moet draaien, zodat de wieden op de wind staan. Beide beroepen vullen elkaar mooi aan.' <

CARRIÈRE

>> **Ronald van Dieën** is eind 2012 in dienst getreden bij LM Information Delivery als Country Manager Nederland. Dit familiebedrijf, met het hoofdkantoor in Finland, is gespecialiseerd in abonnements- en informatie-diensten voor wetenschappelijke en speciale bibliotheken. 'Spannend om een kantoor met een nieuw team te openen. Het voelt alsof we onderdeel zijn van een start-up, terwijl het moeder-

bedrijf toch al ruim veertig jaar bestaat,' aldus Van Dieën. Eerder werkte hij ruim elf jaar als consultant bij Ingressus.

>> **Wilma Mossink** verlaat SURF en SURFmarket, waar ze acht jaar als juridisch adviseur heeft gewerkt. Ook was ze sinds 2009 secretaris van Stichting Pica en Stichting Pica Database. Op 1 februari treedt ze als licensing specialist in dienst bij de JISC Collections, een

Britse tegenhanger van SURFmarket. 'In die functie zorg ik ervoor

dat er kwalitatief zeer goede licentieovereenkomsten worden opgeleverd voor digitale content voor hoger en voortgezet onderwijs in het Verenigd Koninkrijk,' vertelt Mossink. Ze werkt voorlopig vanuit haar eigen huis in Nederland. In de loop van het jaar

zal blijken wat de standplaats gaat worden. Zelf hoopt ze op Schotland. Daarmee is ze dan weer een stapje dichterbij haar geliefde Orkney Islands. 'Het is een lang gekoesterde wens om hier ooit naartoe te verhuizen; in ieder geval na mijn pensioen.' <

Ronald van Dieën

Wilma Mossink

Frank Huysmans

@DeBibliotheek1 en het goede antwoord

Achtduizend vragen per maand. Zoveel worden er gemiddeld op de website GoeieVraag.nl van tijdschriftenreus Sanoma gesteld. Honderddertigduizend mensen hebben zich op die site laten registreren als gebruiker. Op Twitter komen met de hashtag #durftevragen en de ruimtebesparende versie #dtv elke minuut meerdere vragen voorbij. Trek je daar de geinponems ('Wanneer wordt dit jaar de Elfstedentocht ook

ding mocht bezighouden. De kwaliteit van de antwoorden liet ook wel eens te wensen over; onvermijdelijk als je een antwoord garandeert. Omstreden was de dienst al een tijd ('moeten we dit als bibliotheken nog wel doen nu mensen elkaar op het web 2.0 antwoorden geven?') toen de stekker er definitief uit ging.

Daarmee verdween de digitale informatiebemiddeling ook meteen helemaal uit de bibliotheek. Terwijl de bieb al niet uitblonk door zichtbaarheid op het web. Slechte zaak, vond een groep bibliothecarissen die op Twitter onder de naam @DeBibliotheek1 vorig jaar een guerilla-actie begon. Op vrijwillige basis geven zij antwoord op #dtv-vragen op Twitter en op GoeieVraag.nl, voorzien van de bronnen waarop het antwoord is gebaseerd. Het aantal vrijwilligers is nog beperkt en dus ook het aantal vragen dat kan worden behandeld (meld je vooral aan!). Maar het is een begin. Belangrijker is dat er zich met dit initiatief een breuk met het verleden aftekent. De verschillen tussen Al@din en @DeBibliotheek1 kunnen bijna niet groter zijn. Een opgetuigde projectorganisatie versus een informeel groepje vrijwilligers. Een garantie dat een gestelde vraag ook werd beantwoord versus facultatief antwoorden op wat er toevallig langskomt. Het is een verfrissend grassroots initiatief, net als de site OpenBibliotheken.nl waarbij @DeBibliotheek1 zich inmiddels heeft aangesloten. Een plannetje maken en het gewoon gaan uitvoeren. Zonder het eerst in bestuurlijke structuren en projectplannen te willen onderbrengen. Met ruimte voor persoonlijk initiatief en vertrouwen in de professionaliteit van medewerkers. Projectorganisaties willen optuigen om controle te kunnen houden – het is begrijpelijk maar lang niet altijd het goede antwoord.

'Daarmee verdween de digitale informatiebemiddeling ook meteen helemaal uit de bibliotheek'

Frank Huysmans is bijzonder hoogleraar bibliotheekwetenschap aan de Universiteit van Amsterdam en zelfstandig onderzoeker en adviseur bij WareKennis.nl

alweer verreden? #dtv') en de vele vragen in de categorie 'Wie heeft er suggesties voor een leuke fietsvakantie met kinderen? #dtv?' van af, dan kom je overdag toch wel op één beantwoordbare kennisvraag per vijf minuten. De openbare bibliotheken hielden van 2003 tot 2010 de digitale dienst Al@din bij, waar mensen met zulke vragen terecht konden. Het idee was dat de gezamenlijke algemene en specialistische bronnenkennis van de bibliotheekmedewerkers in den lande garant zou staan voor een degelijke vraagbeantwoording. En let wel: in 2003 stond web 2.0 nog in de kinderschoenen. Facebook en Hyves dateren van 2004, Twitter van 2006. Door een combinatie van factoren is de dienst niet geworden wat ervan werd verwacht. Meer dan eens duurde het wachten op een antwoord lang, zeker als er een beroep moest worden gedaan op de kennis van een medewerker die zich op vrijdagochtenden van 9 tot 11 met vraagbeantwoor-

> **BOEKEN- EN**

ABONNEMENTENSERVICE

EBSCO Information Services

Postbus 204
1430 AE Aalsmeer
Tel 0297-386386
Fax 0297-386387
www.ebsco.nl

Ilge Subscription Management

Postbus 87592
1080 JN Amsterdam
Tel 020-6441842
Fax 020-6444412
info@ilge.nl
www.ilge.eu

ILGE is al meer dan 25 jaar de meest persoonlijke, betrouwbare partner in abonnementenbeheer. Zowel openbare bibliotheken als medische en bedrijfsbibliotheken genieten van onze deskundige dienstverlening en scherpst mogelijke prijzen.

Van Dijk Zakelijk

Postbus 486
3990 GG Houten
Tel 088-2345900
Fax 030-6386958
klantenservice@vandijkzakelijk.nl
www.vandijkzakelijk.nl

Leverancier van vakinformatie. Laat het beheer over uw abonnementenpakket en boekbestellingen aan Van Dijk Zakelijk over, en creëer voor uzelf overzicht en kostenbesparing.

> **CONSULTANCY**

> **ADVIESBUREAU**

Infomare

Postbus 333
4530 AH Terneuzen
Tel 0115-608699
www.infomare.eu

Ingressus

Postbus 2341
3000 CH Rotterdam
Tel 010-2060260
Fax 010-2060261
www.ingressus.nl

Reekx

Peizerweg 87
9727 AH Groningen
Tel 050-3124618
Fax 050-3120592
www.reekx.nl

> **ICT DIENSTVERLENING**

BeeSmart

Pieter Bruegelstraat 14
7731 SK Ommen
Tel 088-2337627
Fax 088-2337650
info@beesmart.nl
www.beesmart.nl

BeeSmart is een innovatief ICT-bedrijf met unieke oplossingen voor o.a. cashless dienstverlening, outsourcing, compleet beheerde diensten op het gebied van gaming en wifi, maar ook oplossingen voor printing en telefonie.

> **INFORMATIEPROVIDERS**

> **HOSTS**

EBSCO Information Services

Postbus 204
1430 AE Aalsmeer
Tel 0297-386386
Fax 0297-386387
www.ebsco.nl

> **OPLEIDINGEN**

> **CURSUSSEN**

> **BIJSCHOLING**

Erasmus Academie

Postbus 1738
3000 DR Rotterdam
Tel 010-4081839
info@erasmusacademie.nl
www.erasmusacademie.nl

Ingressus

Postbus 2341
3000 CH Rotterdam
Tel 010-2060260, Fax 010-2060261
www.ingressus.nl

GO opleidingen

Postbus 164
2270 AD Voorburg
Tel 070-3512380
Fax 070-3549789
www.GOopleidingen.nl

HvA / Archiefschool

Postbus 1025
1000 BA Amsterdam
Tel 020-5954788
www.archiefschool.nl

> **PERSONEEL**

> **WERVING & SELECTIE**

> **DETACHERING**

Ingressus

Postbus 2341
3000 CH Rotterdam
Tel 010-2060260
Fax 010-2060261
www.ingressus.nl

Randstad/ProBiblio

Opaallaan 1180
2132 LN Hoofddorp
Tel 023-5546275
www.probiblio.nl/randstad

Reekx

Peizerweg 87
9727 AH Groningen
Tel 050-312 46 18
Fax 050-312 05 92
www.reekx.nl

> **SOFTWARE**

Adlib Information Systems

Postbus 1436
3600 BK Maarssen
Tel 0346-586800
Fax 0346-561655
www.adlibsoft.com

Infor Library and Information Solutions

Pettelaarpark 103
5216 PR 's-Hertogenbosch
Tel 073-6205222
Fax 073-6205298
www.vubis-smart.com

Librix

Postbus 102
7140 AC Groenlo
Tel 0544-471111
Fax 0544-465814
www.nedaplibrix.com

> **UITGEVERS**

ProQuest

The Quorum, Barnwell Road
Cambridge CB5 8SW
United Kingdom
Tel +44-(0)-1223215512
Fax +44-(0)-1223215513
www.proquest.com

Ook een vermelding van uw bedrijf? Bel Bart van der Wal bij Acquire Media op 038-4606384 of mail bvdwal@acquiremedia.nl.

CATCHPlus
tools
Open source
gereedschap

LEES VERDER OP:

INFORMATIE PROFESSIONAL.NL

website voor informatiewerkers

IP FLASH

onze gratis digitale nieuwsbrief

NIEUWS

blijf op de hoogte

AGENDA

alle congressen en cursussen

BANEN

dé vacatures voor professionals

LEVERANCIERSGIDS

van beveiliging tot zelfservice

FILMPJES

elke week een vakvideo

REDACTIEBLOG

achtergronden bij het nieuws

BIJDRAGEN

verdiepende artikelen en verslagen

REAGEER

praat mee of plaats zelf
een opinie of artikel

